

**CIEĽOVÉ POŽIADAVKY
NA VEDOMOSTI A ZRUČNOSTI MATURANTOV
ZO ŠPANIELSKÉHO JAZYKA/ÚROVEŇ C1**

BRATISLAVA 2016

Schválilo Ministerstvo školstva, vedy, výskum a športu Slovenskej republiky dňa 21. 12. 2016
pod číslom 2016-25786/49974:1-10B0 s platnosťou od 1. 9. 2018

Obsah

1. CHARAKTERISTIKA PREDMETU DRUHÝ VYUČOVACÍ JAZYK VO VZDELÁVACEJ OBLASTI JAZYK A KOMUNIKÁCIA	3
2. CIEĽOVÉ KOMPETENCIE	4
3. KOMUNIKAČNÉ JAZYKOVÉ ČINNOSTI A STRATÉGIE	7
4. FUNKCIE JAZYKA.....	10
5. KOMUNIKAČNÉ TÉMY, TYPY TEXTOV A ŽÁNROV, ŠTYLISTIKA, SLOVNÁ ZÁSoba, LEXIKOLÓGIA, FRAZEOLÓGIA.....	11
6. ILUSTRATÍVNA ŠPECIFIKÁCIA – JAZYKOVÉ PROSTRIEDKY	20

1. CHARAKTERISTIKA PREDMETU DRUHÝ VYUČOVACÍ JAZYK VO VZDELÁVACEJ OBLASTI JAZYK A KOMUNIKÁCIA

Vyučovací predmet druhý vyučovací jazyk patrí medzi všeobecnovzdelávacie predmety a je súčasťou vzdelávacej oblasti *Jazyk a komunikácia*. Táto vzdelávacia oblasť je zameraná na postupné osvojovanie si jazyka, ako nástroja myslenia, komunikácie a zdroja osobného a kultúrneho obohatenia človeka. Dôraz sa kladie na praktické využitie osvojených kompetencií, efektívnu komunikáciu, uvedomenie si a rešpektovanie kultúrnej a jazykovej rôznorodosti. Spolu s komunikačnými jazykovými kompetenciami sa rozvíjajú i všeobecné kompetencie, čo poskytuje priestor pre uplatnenie medzipredmetových vzťahov.

Cieľom vzdelávania v druhom vyučovacom jazyku je, aby žiak po absolvovaní štúdia dosiahol z druhého vyučovacieho jazyka komunikačnú úroveň C1 podľa Spoločného európskeho referenčného rámca pre jazyky (ďalej aj SERR). Ide o úroveň, po dosiahnutí ktorej je používateľ jazyka definovaný ako „skúsený používateľ“ (SERR, s. 26).

Absolvent bilingválneho vzdelávania dokáže v druhom vyučovacom jazyku nielen porozumieť, ale aj ústne a písomne prezentovať odborné témy z oblastí vyučovacích predmetov, ktoré sú na škole v danom jazyku vyučované. Podmienkou dosiahnutia komunikačnej úrovne C1 je zvládnutie všetkých jazykových štruktúr, lexiky a komunikačných kompetencií, ktoré vymedzujú nižšie referenčné úrovne SERR (A1, A2, B1, B2).

Globálna stupnica Spoločného európskeho referenčného rámca pre jazyky uvádza, že na komunikačnej úrovni C1 žiak:

- sa dokáže vyjadriť plynulo a spontánne, takmer bez zjavnej námahy, bez zjavného hľadania výrazov,
- dokáže zvoliť vhodnú formuláciu zo širokých možností jazyka na to, aby sa jasne vyjadril bez nutnosti obmedziť to, čo chce povedať,
- dokáže porozumieť širokému rozsahu náročných, dlhších textov a rozoznať ich implicitné významy,
- má zvládnutý taký široký lexikálny repertoár, ktorý mu umožňuje opismi ľahko preklenúť prípadné nedostatky,
- dokáže využívať jazyk pružne a účinne na spoločenské, akademické či profesijné účely,
- dokáže vytvoriť zrozumiteľný, dobre usporiadaný a podrobný text na zložité témy (upravené SERR, 2013, s. 26 – 31).

2. CIEĽOVÉ KOMPETENCIE

2.1 VŠEOBECNÉ KOMPETENCIE

Žiak na úrovni C1 uplatňuje medzipredmetové kompetencie a disponuje:

- **všeobecnými vedomosťami** – vedomosťami o osobách, inštitúciách, udalostiach, procesoch, operáciách, vzťahoch a o krajinách, v ktorých sa daný jazyk používa,
- **sociokultúrными vedomosťami** – vedomosťami týkajúcimi sa spoločnosti a kultúry spoločenstva, v ktorom sa jazyk používa (vedomosti o každodennom živote, životných podmienkach, medziľudských vzťahoch, hodnotách a presvedčeníach, znalosť reči tela, spoločenských konvencií a rituálov),
- **interkultúrnym povedomím** – vedomosťami o spoločných črtách a rozdieloch medzi svojím „východiskovým svetom“ a „svetom cieľového spoločenstva“,
- **praktickými zručnosťami a schopnosťami** – schopnosťou správať sa v súlade s konvenciami, schopnosťou vykonávať bežné aj špecifické činnosti potrebné pri práci, učení sa, trávení voľného času, vnímavosťou voči kultúre, schopnosťou prekonávať stereotypné vzťahy,
- **postojmi a motiváciou** – hodnotami, presvedčením, osobnostnými faktormi,
- **schopnosťou učiť sa** – citom pre jazyk, komunikačným vedomím, schopnosťou osvojovať si výslovnosť, schopnosťou študovať, schopnosťou vyhľadávať a využívať materiály, nové technológie.

Žiak tieto vedomosti a schopnosti vedome získava, dopĺňa, kriticky hodnotí a uplatňuje.

Interkultúrne kompetencie ako súčasť všeobecných kompetencií sú kompetencie, ktoré umožňujú rozvoj a lepšie pochopenie inakosti, vytvorenie väzby medzi kognitívnym a afektívnym učením sa, umožňujú nadobúdanie nových skúseností. Vyučovací predmet druhý vyučovací jazyk poskytuje priestor pre rozvoj týchto kompetencií vďaka implicitnej vlastnosti jazyka ako nositeľa kultúrnych hodnôt a nástroja ich ďalšieho šírenia a spoznávania. Učiaci sa je schopný plniť úlohu sprostredkovateľa medzi účastníkmi dvoch (alebo viacerých) odlišných kultúrnych skupín a vlastnej kultúrnej skupiny.

Interkultúrne vzdelávanie má preto za cieľ postaviť učiaceho sa do role sociálneho aktéra a nezameriavať sa prioritne na osvojenie civilizačných znalostí. Rozvoj jazykovej výučby má potenciál smerovať k tomu, aby učiaci sa nadobudol otvorené, aktívne postoje a kritické pochopenie toho, ako pozitívne spracúvať inakosť. Cieľom je rozvíjať záujem o objavovanie kultúrnej rozmanitosti. Interkultúrne vzdelávanie je založené na dynamickom rozvoji kultúrnej a sociálnej identity učiaceho sa.

Žiak na úrovni C1 dokáže:

- pri stretnutiach s rozmanitými spoločenskými a kultúrnymi skupinami viesť komunikáciu spôsobom, ktorý hovoriacim umožní spoznávanie nového, pričom v rámci komunikácie akceptujú inakosť a kultúrnu rozmanitosť,
- iniciovať dialóg s cieľom pochopiť kultúrnu inakosť hovoriacich,
- pozitívne spracovať reakcie na nové poznatky a kultúrnu inakosť,

- uprednostniť objektívny pohľad na kultúrne novú situáciu pred afektívnym a osobným pohľadom na vec.

2.2 KOMUNIKAČNÉ JAZYKOVÉ KOMPETENCIE

Na uskutočnenie komunikačného zámeru a potrieb sa okrem všeobecných kompetencií vyžaduje komunikačné správanie, ktoré je primerané danej situácii a bežné v krajinách, kde sa daným jazykom hovorí.

2.2.1 Jazykové kompetencie

Podľa SERR v rámci jazykových kompetencií na úrovni C1 rozlišujeme (upravené SERR, 2013, s. 113 – 119):

- **lexikálnu kompetenciu**

Žiak má široký lexikálny repertoár, dokáže pohotovo prekonávať medzery pomocou opisov; zriedkavo hľadá vhodnejšie výrazy alebo uplatňuje stratégie vyhýbania sa. Dobre ovláda idiomatické a hovorové výrazy. Badáť príležitostné menšie chyby voči gramatike a vetnej skladbe, ale bez významných chýb v slovnej zásobe.

- **gramatickú kompetenciu**

Žiak sa vie vyjadrovať gramaticky veľmi presne, chyby robí len zriedkavo a je ťažké ich identifikovať.

- **sémantickú kompetenciu**

Žiak si uvedomuje vzťah slova k všeobecnému kontextu (referencia, konotácia), vzťahy medzi lexikálnymi jednotkami (synonymia/antonymia, hyponymia, kolokácia, vzťahy medzi časťou a celkom) a ovláda význam gramatických tvarov, gramatických kategórií, štruktúr a postupov.

- **fonologickú kompetenciu**

Žiak dokáže „variovať“ intonáciu a správne umiestňovať vetný prízvuk, aby vyjadril jemnejšie nuansy významu“.

- **ortografickú, ortoepickú kompetenciu**

Žiak dokáže usporiadať text, členiť ho do odsekov, dôsledne dodržiavať interpunkciu a správne vyslovovať písanú formu jazyka.

2.2.2 Sociolingválna kompetencia

Žiak dokáže:

- rozoznávať široký rozsah idiomatických a hovorových výrazov a uvedomuje si posuny medzi jednotlivými funkčnými štýlmi; občas mu však treba objasniť niektoré detaily, najmä keď mu je prízvuk hovoriaceho neznámy,
- sledovať filmy, ktoré vo veľkej miere uplatňujú slang a idiómy,
- pružne a cielene používať jazyk na spoločenské účely vrátane emotívneho vyjadrenia, narážok a žartovania (upravené SERR, 2013, s. 123).

2.2.3 Pragmatické kompetencie

Žiak na úrovni C1 preukazuje vysoký stupeň zvládnutia pragmatických kompetencií, ako je prispôsobivosť okolnostiam, zmena partnerov v diskusii, rozvoj tematických zložiek, koherencia a kohézia, plynulosť rečového prejavu a presnosť výpovede.

Žiak dokáže:

- prispôbiť svoj prejav, svoje vyjadrovacie prostriedky situácii a partnerovi v komunikácii a dokáže si zvoliť vhodnú úroveň formálnosti, ktorá zodpovedá daným okolnostiam,
- pohotovo vybrať slová tak, aby správne zareagoval, keď sa chce ujať slova, alebo aby získal čas a udržal si slovo, kým premýšľa,
- premyslene sformulovať opisy a rozprávania, pričom v nich rozvinie základné myšlienky, začlení do nich vedľajšie témy a urobí vhodný záver,
- vecne, plynulo a správne štruktúrovať svoju reč a dokáže tak ovládať slohové útvary, spojovacie a kohézne prostriedky,
- plynulo a spontánne sa vyjadrovať bez väčšieho úsilia,
- hodnotiť názory a výroky vo vzťahu k stupňu, napríklad istoty, neistoty, presvedčenia, pochybnosti, pravdepodobnosti atď. (upravené SERR, 2013, s. 124 – 132).

3. KOMUNIKAČNÉ JAZYKOVÉ ČINNOSTI A STRATÉGIE

Podľa SERR rozlišujeme nasledovné komunikačné činnosti a stratégie:

- receptívne: počúvanie s porozumením, čítanie s porozumením,
- produktívne: ústny prejav, písomný prejav,
- interaktívne: ústna interakcia, písomná interakcia,
- mediálne.

Použitím týchto komunikačných činností a stratégií žiak dokáže primeraným spôsobom realizovať svoje komunikačné potreby a zámery v konkrétnej situácii na úrovni C1.

3.1 RECEPTÍVNE ČINNOSTI A STRATÉGIE

3.1.1 Počúvanie s porozumením

Žiak dokáže:

- porozumieť dlhšiemu prehovoru na abstraktné a zložité témy,
- rozoznať široký rozsah idiomatických a hovorových výrazov a uvedomovať si štylistické posuny,
- sledovať dlhší prehovor, dokonca aj keď nie je zreteľne štruktúrovaný a keď sú vzťahy vyjadrené iba v náznakoch,
- vybrať, zvoliť a zahrnúť detailné informácie, ktoré sú potrebné na vykonanie činností (ak je k dispozícii viacero zdrojov),
- relatívne ľahko sledovať väčšinu prednášok, diskusií a debát,
- vybrať si konkrétne informácie z verejných oznámení napriek ich nedostatočnej zvukovej kvalite, napríklad na stanici, štadióne atď.,
- porozumieť širokému rozsahu nahratého alebo vysielaného zvukového materiálu a dokáže identifikovať jemnejšie detaily vrátane naznačených postojov a vzťahov medzi hovoriacimi (upravené SERR, 2013, s. 68 – 70).

3.1.2 Čítanie s porozumením

Žiak dokáže:

- podrobne porozumieť dlhým zložitým textom za predpokladu, že si ťažšie úseky môže opäť prečítať,
- porozumieť ľubovoľnej korešpondencii, ak môže príležitostne použiť slovník,
- zbežne prečítať dlhé texty a zachytiť kľúčové informácie,
- rýchlo rozoznať obsah a dôležitosť novinových správ, článkov a dokáže sa rozhodnúť, či má zmysel, aby sa nimi podrobnejšie zaoberal,
- podrobne porozumieť širokému spektru dlhých, zložitých textov, s ktorými sa môže stretnúť v škole a v spoločenskom živote a pritom identifikovať jemné významové odtienky postojov a vyslovených aj nevyslovených názorov,
- podrobne porozumieť dlhým, zložitým návodom týkajúcim sa nového zariadenia alebo postupu za predpokladu, že ťažké úseky si môže opakovane prečítať (upravené SERR, 2013, s. 68 – 70).

3.2 PRODUKTÍVNE ČINNOSTI A STRATÉGIE

3.2.1 Ústny prejav (monológ, prezentácia, prednáška a pod.)

Žiak dokáže:

- detailne opísať osoby, udalosti, predmety, situácie, činnosti,
- podrobne sa vyjadrovať na zložité témy,
- plynulo predniesť oznámenia, správne klásť dôraz a intonovať, aby vyjadril jemnejšie rozdiely významu,
- predniesť jasnú, dobre štruktúrovanú prednášku na zložitú tému,
- rozviesť a podporiť svoje názory vedľajšími argumentmi, dôvodmi a vhodnými príkladmi,
- spätne preformulovať to, čo chce povedať, keď narazí na problém (upravené SERR, 2013, s. 60 – 62).

3.2.2 Písomný prejav

Žiak dokáže:

- napísať zrozumiteľný dobre štruktúrovaný text na zložité témy,
- usporiadať text, členiť ho do odsekov a dôsledne používať interpunkciu,
- podrobne opísať svoje postoje, názory a stanoviská a podporiť ich ďalšími argumentmi, dôvodmi a pomocou vhodných príkladov,
- vybrať si jazykový štýl, slovnú zásobu, ktoré najviac vyhovujú prijímateľovi i téme a žánru písomného prejavu,
- robiť si podrobné poznámky počas prednášky na témy v svojej oblasti záujmu alebo svojho odboru/predmetu štúdia (upravené SERR, 2013, s. 63 – 64).

3.3 INTERAKTÍVNE ČINNOSTI A STRATÉGIE

3.3.1 Ústna interakcia (dialóg, diskusia, pohovor a pod.)

Žiak dokáže:

- vyjadriť svoje myšlienky plynulo a spontánne, takmer bez námahy,
- sledovať a ľahko udržiavať diskusiu, dokonca aj na abstraktné, zložité a neznáme témy,
- reagovať na otázky a komentáre a vhodne odpovedať na argumenty v diskusii,
- pružne a efektívne používať jazyk na spoločenské účely vrátane vyjadrenia emócií, narážok a vtipu,
- klásť upresňujúce otázky, aby sa uistil, či pochopil, čo chcel hovoriaci povedať a aby získal vysvetlenie dvojznačných informácií (upravené SERR, 2013, s.76 – 84).

3.3.2 Písomná interakcia

Žiak dokáže:

- jasne a presne vyjadriť svoj názor alebo zaujať stanovisko v písomnej forme prostredníctvom listov, e-mailov, účasti na internetových diskusiách, pričom sa na adresáta obracia pružne a efektívne,

- zrozumiteľne napísať listy osobného charakteru, jazyk používa pružne a efektívne vrátane použitia emócií, narážok a vtipov (upravené SERR, 2013, s. 85).

3.4 MEDIAČNÉ ČINNOSTI A STRATÉGIE

Žiak dokáže:

- pretlmočiť primerane náročný text alebo prehovor na témy, ktoré sú mu známe alebo sa vzťahujú na každodenný život,
- sprostredkovať informácie týkajúce sa situácií, ktoré môžu nastať v rodine, v škole, počas cestovania alebo v obchode,
- parafrázovať výpoveď hovoriaceho s ohľadom na stupeň jej formálnosti.

4. FUNKCIE JAZYKA

Funkcie jazyka tvoria základ komunikácie. Žiak ich musí ovládať, aby sa komunikácia v cudzom jazyku mohla uskutočniť. Kompetencie súvisia s komunikačnými situáciami v ústnom a písomnom prejave. Uvedené kompetencie a funkcie sú špecifické pre komunikačnú úroveň C1.

Kompetencia	Funkcie jazyka
Presne vyjadriť postoje a pocity	Presne vyjadriť postoje Vyjadriť pocity
Vyjadriť istotu, pravdepodobnosť a pochybnosti	Vyjadriť istotu Vyjadriť pravdepodobnosť Vyjadriť pochybnosti Vyjadriť abstraktné myšlienky
Zhrnúť, zhodnotiť a interpretovať informáciu	Zhrnúť informáciu Zhodnotiť informáciu Porozumieť zámeru ironického textu aj s narážkami Interpretovať informáciu
Uvažovať a tvoriť hypotézy o príčinách a dôsledkoch	Uvažovať o príčinách a dôsledkoch Tvoriť hypotézy o príčinách a dôsledkoch
Vyjadriť stupeň istoty (odtienky) presvedčenia a názoru	Vyjadriť stupeň istoty presvedčenia Vyjadriť sa váhavo, nejednoznačne Presvedčivo obhajovať svoj názor Spontánne reagovať na správy a rozhodnutia Vyjadriť reakciu na názor Vyjadriť sa k odbornej téme
Kritizovať a prehodnotiť	Vyjadriť kritiku Prehodnotiť niečo
Systematicky argumentovať, zdôvodňovať	Systematicky rozvíjať argumenty Prijať argument Zaujať súhlasné stanovisko Odpovedať na protiargumenty Hľadať riešenia a prezentovať výsledok kontroverzného rozhovoru
Presvedčivo obhájiť svoj názor	Zdôrazniť myšlienku Zdôrazniť pocit Zdôrazniť problém

5. KOMUNIKAČNÉ TÉMY, TYPY TEXTOV A ŽÁNROV, ŠTYLISTIKA, SLOVNÁ ZÁSoba, LEXIKOLÓGIA, FRAZEOLÓGIA

5.1 KOMUNIKAČNÉ TÉMY

Cieľom jazykového vzdelávania je, aby žiak na komunikačnej úrovni C1 dobre ovládal „širokú škálu jazyka, čo mu umožňuje vybrať takú formuláciu, ktorou sa veľmi presne vyjadrí v príslušnom štýle o množstve rozličných všeobecných akademických, odborných alebo každodenných tém bez toho, aby musel obmedziť to, čo chce povedať“ (SERR, 2013, s. 30). Komunikačné témy pre úroveň C1 preto nie je možné vyčerpávajúco a taxatívne definovať. Je potrebné ich chápať rámcovo. Uvedené komunikačné témy sú rovnaké pre všetky jazyky, ktoré sa vyučujú ako druhý vyučovací jazyk.

A. Oblasť osobného života

1. Rodina a spoločnosť

Vzťahy medzi ľuďmi

Dospievanie

Osobné perspektívy

Osobnostný a sociálny rozvoj

Sociálna spolupatričnosť

2. Domov a bývanie

Bývanie v rodine

Bývanie mimo rodiny

Životné štýly

Ideálne bývanie

3. Starostlivosť o zdravie

Choroby a nehody

Tradičná, alternatívna medicína

Starostlivosť o telo

Zdravý spôsob života

Nemocnice a zdravotné strediská

Lekáreň a lieky, riziká, vedľajšie účinky

4. Voľný čas

Knihy a literatúra

Filmy a médiá

Kultúrne a umelecké podujatia

Kultúra a jej vplyv na človeka

Umenie a rozvoj osobnosti

B. Oblast' verejného života

5. Multikultúrna spoločnosť

Aspekty globalizácie
Demografické zmeny
Tolerancia, migrácia, xenofóbia,
Jazyková rôznorodosť
Zbližovanie kultúr a rešpektovanie tradícií

6. Človek a spoločnosť

Spoločenský život
Politický život
Občianska zodpovednosť
Cirkvi a náboženské vyznania
Marginalizované skupiny

7. Človek a príroda

Spoločnosť a životné prostredie
Ekológia
Chránené krajinné oblasti
Trvalo udržateľný rozvoj

8. Hospodárstvo

Hospodársky rozvoj
Vzdelanostná spoločnosť
Ekonomika a obchod
Cestovný ruch

9. Veda a technika

Technický pokrok
Informačno-komunikačné technológie
Veda v službách ľudstva
Riziká vedeckého a technického rozvoja

10. Obchod a služby

Nákupné zariadenia
Konzumný spôsob života
Reklama
Banky
Pošta a telekomunikácie
Kultúra nakupovania a služieb

11. Krajiny a miesta

Slovensko v EÚ
Európska únia
Urbanizácia Slovenska a Európy
Krajiny a svetadiely

C. Vzdelávacia a pracovná oblasť

12. Vzdelávanie

Práva a povinnosti pri vzdelávaní
Vzdelávacie systémy
Svet práce
Odborná profilácia
Celoživotné vzdelávanie

13. Šport

Vplyv športu na rozvoj osobnosti
Nové trendy v športe
Fair play športového zápolenia
Športové udalosti a podujatia

14. Mládež a jej svet

Predstavy mládeže o svete
Vzory a ideály
Vzťahy medzi generáciami

15. Zamestnanie

Voľba zamestnania
Pracovný trh
Pracovné činnosti a profesie
Pracovné podmienky
Nezamestnanosť

16. Slovensko a krajiny, ktorých jazyk sa učím

Študijná a pracovná mobilita
Vybrané historické a kultúrne špecifiká rôznych krajín
Vybrané osobnosti
Jazyk ako spoločenský a kultúrny prostriedok

5.2 TYPY TEXTOV A ŽÁNROV

Skúsený používateľ jazyka už dokáže narábať so širokým spektrom textových druhov a žánrových foriem, a to rovnako ako ich recipient (poslucháč, čitateľ), aktívny tvorca – producent (autor písomných textov, rozprávač, prednášajúci) alebo ako účastník interakcie s inými (účastník dialógu, diskusie, pýtajúci sa alebo odpovedajúci pri pohovore).

Na komunikačnej úrovni C1 sa predpokladá výskyt nasledujúcich typov textov a práca s nimi:

Recepcia

- široký rozsah autentického nahraného a vysielaného zvukového materiálu, čiastočne aj v nespisovnom jazyku (rozhlasové a televízne vysielanie, oznamy, hlásenia, pokyny)
- filmy, ktoré obsahujú špecifické výrazy ako slang, idiómy, ustálené slovné spojenia
- odborné diskusie, prezentácie, divadelné predstavenia
- publicistické texty (eseje, články v časopise, kritiky, fejtóny, reportáže, recenzie, úvodníky, komentáre)
- neformálne listy, články, blogy, e-maily
- odborné články

Produkcia

- formulár, dotazník
- odporúčanie, žiadosť, sťažnosť, reklamácia
- korešpondencia, motivačný list, životopis
- poznámky z prednášok, správa, blog, esej
- opis a imaginatívny text
- príbeh, esej, recenzia
- referát, správa, diskusný príspevok

Interakcia

- neformálna diskusia
- formálna diskusia, debata
- pracovný pohovor
- kritické poznámky alebo nesúhlas s minimalizovaním prípadnej urážky
- sústrasť, ľútosť, záujem, nezáujem
- vyjednávanie, spoločné plánovanie

5.3 ŠTYLISTIKA

Žiak dokáže:

- presne, plynulo a spontánne, takmer bez zjavnej námahy vyjadriť sa v príslušnom štýle o širokom rozsahu všeobecných, akademických, odborných alebo každodenných tém bez toho, aby musel obmedziť to, čo chce povedať,
- správne používať štýly verejného charakteru a rozumieť im: publicistický, odborný, umelecký, rečnícky a administratívny štýl: *Entre otros factores, parece que esta subida fue debida a la gran sequía que se padeció en el campo el invierno anterior. El director*

general de obras públicas inauguró ayer la nueva conducción de aguas desde Villanueva al parque natural de Montañés.

- prispôbiť svoj prejav, svoje vyjadrovacie prostriedky situácii a príjemcovi výpovede a dokáže si zvoliť vhodnú úroveň formálnosti, ktorá zodpovedá daným okolnostiam, ako aj štýl podľa čitateľa/poslucháča, ktorému je text/ prejav určený,
- sebavedome sa vyrovnáť s neprijemnými otázkami, presadiť sa, udržať si slovo a viesť dlhšiu neformálnu konverzáciu,
- naplniť cieľ a zámer, ktorý svojím jazykovým prejavom sleduje a zároveň cieľavedome vybrať také jazykové prostriedky, ktoré sú vhodné pre daný jazykový prejav,
- jasne sa vyjadriť, dobre usporiadať text, presne sformulovať svoje myšlienky a názory, rozvíjať konkrétne body a vhodne nadviazať na príspevky ostatných alebo zakončiť jazykový prejav vhodným záverom,
- vyriešiť spor, napríklad ak ide o nesplnenie dohody, pokutu, finančnú zodpovednosť za škodu v byte a zavinenie nehody, meškanie spoja,
- žiadať vysvetlenie: *¿Dice usted que...? ¿Quiere decir que...? No sé si lo he entendido bien, pero...; Si he comprendido bien...; ¿Le importaría aclararme eso/lo de que...? ¿Le importaría volver al tema ...?,*
- navrhnúť riešenie: *Pienso que la mejor solución es...; Por ello propongo, como medida adecuada...; Lo mejor y más aconsejable, en estas circunstancias, es... ,*
- sťažovať sa: *Es inadmisible que culpen de la falta de cobertura para conectarse a internet a la línea de teléfono fija cuando...; Considero del todo injustificado el retraso de su compañía en atender mi petición. Los responsables de atención al cliente de su compañía no me han dado ninguna respuesta efectiva.*
- reklamovať/dovolávať sa svojich práv: *Por todo ello exijo que den inmediatamente de baja...; Si no me ofrecen una compensación me veré obligado a demandarles por incumplimiento de contrato. Reclamo una compensación por daños y perjuicios, ya que su compañía no ha ofrecido los servicios prometidos.*
- taktne upozorniť (ak sa nesplnia podmienky): *En el caso de no obtener una respuesta satisfactoria... me veré obligado a.../no tendré más remedio que.../no me quedará otra salida que.../tomaré las medidas necesarias para.../iniciaré otro tipo de gestión....*

v ústnom prejave:

- predniesť jasnú, dobre štruktúrovanú prednášku na zložitú tému, pričom dokáže rozviesť a podporiť svoje názory vedľajšími argumentmi, dôvodmi a vhodnými príkladmi,
- jazykovo správne usporiadať svoj prejav: *Ante todo, en primer lugar, empezaré diciendo, para empezar.../por una parte..., por otra.../por un lado..., por otro.../además, asimismo, .../de todas maneras, en cambio, no obstante, sin embargo.../o sea, es decir, como ya he dicho.../para terminar, para concluir, concluyendo, por último, para finalizar...,*
- ľahko udržiavať diskusiu, dokonca aj na abstraktné, zložité a neznáme témy,
- správne použiť v ústnom prejave vyjadrovacie prostriedky, napríklad:
  - pri vyjadrení vlastného názoru: *A mi entender/parecer...; Soy de la opinión que...; A mi juicio...; A decir verdad...; En mi modesta/humilde opinión...*

- pri argumentácii: *Como dice x...; Estoy de acuerdo con x cuando afirma que...; Creo que x tiene razón en que...; Es verdad que... Sin embargo...; Aunque... a mí me parece que...; A pesar de eso opino que...; No es del todo cierto que...*
- keď poskytuje radu: *Lo más importante/recomendable/aconsejable es...; Lo único que puedo aconsejarle/sugerirle es...; Le sugeriría que...; Siempre puede/podría/queda el recurso de...*
- keď poukazuje na negatívne veci: *Podemos evitar que nos suceda como a...; Aprendamos de los errores de los demás/ajenos para que no pase/suceda como a...*
- keď preukazuje záujem: *Me ha llamado la atención que...; Lo que más me ha atraído de... ha sido...*
- keď žiada o informáciu: *Además/Asimismo/También ... quisiera que me enviaran información sobre.../me gustaría que me proporcionaran.../les estaría muy agradecido si me detallaran...*
- pri vyjadrení súhlasu: *Yo también diría que...; Yo diría lo mismo. Comparto la misma idea. Estoy con usted en lo de que/lo de/ eso. Efectivamente. Exacto. De eso no hay duda. Eso es una gran verdad.*
- pri vyjadrení nesúhlasu: *Yo tampoco diría que...; No lo veo así. Eso no tiene ningún sentido. Eso no tiene ni pies ni cabeza. No se puede decir que...; No me convence lo de/lo de que...; No coincido en lo de que/lo de/eso...; ¡Para nada! ¡De eso nada!*
- keď chce vstúpiť do rozhovoru: *Perdone/Disculpe la interrupción, pero...; Lamento interrumpir, pero... Perdone que le corte, pero...; ¿Me permite decir algo al respecto? ¿Puedo hacer un inciso/ una aclaración?*

v písomnom styku:

- obvykle písať bez pomoci slovníka,
- napísať správne obsahovo i formálne akúkoľvek žiadosť/ motivačný list na tému, ktorá je predmetom jeho záujmu (štúdium, štipendium, ...):
  - oslovenie: *Estimado/-a señor/-a; Muy señores míos; Distinguido/-a señor/-a,*
  - motív/dôvod žiadosti/ listu: *Me dirijo a ustedes para...; El motivo de mi carta es...; Estoy muy interesado en cursar los estudios de...; Con la presente quería... – solicitar información sobre... impartido por... de la facultad de.../informarme sobre los requisitos para ser admitido en.../solicitar mi admisión en el curso...; Adjunto toda la documentación requerida para matricularme en...; Les escribo esta carta en relación con... que ofrece...; He leído el anuncio publicado en... sobre la concesión de becas para...; Les escribo con el interés de informarme sobre la concesión de becas para...*
  - očakávanie odpovede: *Quedo a la espera...; Quedo en espera de su respuesta antes de concertar la cita. Estoy muy interesado en realizar el test y les agradecería una pronta respuesta. Espero que me respondan para poder concertar una cita lo antes posible.*

- záver: *Dándole las gracias por anticipado; A la espera de sus noticias; Atentamente, ...; Cordialmente, ...; Le saluda muy cordialmente, ...; Quedo a su disposición y aprovecho para saludarle atentamente.*
- písať o zložitých predmetoch/témach v liste, referáte či správe a zdôrazniť, čo pokladá za najdôležitejšie.

5.4 SLOVNÁ ZÁSoba, LEXIKOLÓGIA, FRAZEOLÓGIA

Na úrovni C1 žiak ovláda lexiku z rôznych oblastí, vrátane populárno-vedeckej a odbornej vyplývajúcej zo študijného zamerania žiaka, ale aj obvyklé ekonomické, právne a technické výrazy potrebné v bežnom živote. V ústnej a písomnej komunikácii je používanie slovnej zásoby oproti nižšej úrovni presnejšie. Žiak rozoznáva jemnejšie odtienky vo význame slov, vyjadruje sa precíznejšie, využíva odbornú slovnú zásobu a špecifickejšie výrazové prostriedky.

Na úrovni C1 žiak vie:

- používať synonymá, homonymá, antonymá, homofóny, časté frazeologizmy,
- vysvetliť význam osvojených slov opisom, výkladom, synonymom, prekladom,
- použiť bežne využívané skratky, slovné spojenia,
- pochopiť viacvýznamovosť slova v rôznych kontextoch,
- použiť ustálené slovné spojenia a idiómy,
- použiť hovorový jazyk,
- odhaliť „falošných priateľov“ – slov a fráz, ktoré v cudzom a materinskom jazyku znejú podobne, ale majú iný význam,
- odlíšiť formálne a neformálne registre v písomnej aj ústnej forme,
- porozumieť rôznym variantom druhého vyučovacieho jazyka.

Lexikológia

Žiak:

- má bohatú slovnú zásobu zahŕňajúcu ustálené slovné spojenia, bežne používané hovorové výrazy, niektoré výrazy americkej španielčiny, nespisovné pomenovania, niektoré ekonomické výrazy, slová odvodené z gréčtiny a latinčiny, latinské výrazy bežne používané v španielčine a taktiež pozná slovnú zásobu zahŕňajúcu svet humoru,
- ovláda rozdielne použitie jednoduchej slovnej zásoby medzi kastílskou španielčinou a niektorými výrazmi používanými španielčinou Latinskej Ameriky (napríklad: *autobús* v Španielsku, *camión* v Mexiku, *colectivo* v Argentíne, *guagua* na Kube a vo Venezuele, *góndola* v Peru),
- pozná základné španielske slovníky, vie ich používať a rozumie skratkám v nich použitých: (napríklad: *pron.* – pronombre, *vulg.* – vulgar, *f.* – femenino, *fam.* – familiar, *familiarmente*, *u.t.c.s.* – usado también como sustantivo),
- rozlišuje význam často používaných rovnako znejúcich slov (napríklad: *el banco* – banka/lavica; *clavo* – klinec/klinček (bot.)/otlak na nohe/ostrá bolesť/1. os. sing. prít. času slovesa pribiť; *la librería* – kníhkupectvo/knižnica; *canto* – spev, pieseň, melódia/okraj/ 1. os. sing. prít. času slovesa spievať; *el ratón* – myš (zvieratá)/počítačová

- myš; *haya* – buk/ pomocné sloveso haber v tvare 3. os. sing. konjunktíva prít. času; *vino* – víno/3.os sing. min. času od slovesa príst'; *armas* – zbrane/2.os. sing. prít. času slovesa ozbrojiť),
- ovláda paronymá v ústnom i písomnom prejave (napríklad: *abrasar* (quemar con brasas)/*abrazar* (tomar entre los brazos); *absolver* (declarar no culpable)/*absorber* (incorporar un líquido); *aprender* (adquirir conocimientos)/*aprehender* (tomar en sus manos); *haya* (forma del verbo haber)/*halla* (forma del verbo hallar); *ciervo* (animal de las praderas)/*siervo* (campesino feudal dependiente del señor); *cima* (cumbre de una montaña)/*sima* (profundidad del mar); *texto* (conjunto de oraciones)/*testo* (forma del verbo testar); *votar* (emitir el voto)/*botar* (arrojar, abandonar),
  - ovláda spôsoby tvorenia slov:
    - odvodzovaním (napríklad: *canto-canción-cantante-cantilena*; *leche-lechero-lechoso-lechería*; *mar-marino-marítimo-mareado*),
    - menej používanými predponami: *abs-*, *ad-*, *anti-*, *bi-*, *bis-*, *centi-*, *circum-*, *cis-*, *crono-*, *deca-*, *deci-*, *des-*, *di-*, *epi-*, *equi-*, *ex-*, *extra-*, *hecto-*, *hemi-*, *hipo-*, *in-*, *i-*/*ir-*, *inter-*, *kilo-*, *pen-*, *peri-*, *poli-*, *pos-*, *pro-*, *re-*, *retro-*, *sub-*, *super-*, *tri-*, *trans-*, *ultra-*, *vice-* (napríklad: *abstracto*, *antihigiénico*, *cronología*, *desconfiado*, *epidermis*, *incapaz*, *irreal*, *retrospectivo*, *superfino*, *ultramarino*),
    - príponami: *-ico*, *-illo*, *-ito*, *-cico*, *-cillo*, *-cito*, *-ecito*, *-uelo*; *-on*, *-azo*, *-acho*, *-ote*; *-ez*; *-ero*, *-era*; *-aco*, *-acho*, *-ajo*, *-astro*, *-ejo*; *-ada*, *-eda*, *-al*, *-ar*; *-dad*, *-ez*; *-ísimo*, *-érrimo/-a*; *-ario*; *-ismo*, *-ista* (napríklad: *borrico*, *chiquillo*, *pastorcillo*, *dientecito*, *hombrote*, *libraco*, *espantajo*, *honradez*, *embriaguez*, *dignísimo*, *destinatario*, *cristianismo*),
    - skladaním (napríklad: *telaraña*, *bocacalle*, *bajamar*, *boquiabierto*, *rompecabezas*, *altibajo*, *bienpensante*, *asimismo*, *hazmerreír*, *menospreciar*, *quehacer*, *quienquiera*, *metomentodo*, *porsiacaso*, *sabelotodo*, *nomeolvídes*),
    - spájanim (napríklad: *guardia civil*, *tinta china*, *pez espada*, *guerra civil*, *pájaro carpintero*, *sauce llorón*),
    - skracovaním: (napríklad: *Don Miguel* – *D. Miguel*, *Doña Nory* – *Dña. Nory*, *San Juan* – *S. Juan*, *Doctor Pardo* – *Dr. Pardo*, *Doctora Carmen* – *Dra. Carmen*, *zoo/zoológico*, *cine/cinematográfico*, *profe/profesor*, *bus/autobús*).

Frazeológia

Žiak ovláda:

- príslovia, pranostiky a porekadlá: napríklad: *Más vale tarde que nunca*. – Lepšie neskoro ako nikdy. *Dale el pie y se tomará la mano*. – Podaj niekomu prst a schmatne ti celú ruku. *Antes que te cases mira lo que haces*. – Dvakrát meraj a raz rež. *A buen hambre no hay pan duro*. – Hlad je najlepší kuchár. *Como en casa en ningún lado*. – Všade dobre, doma najlepšie. *Una golondrina no hace verano*. – Jedna lastovička leto nerobí. *Ojos que no ven, corazón que no siente*. – Čo oči nevidia, to srdce nebolí. *Nadie diga "de esta agua no beberé"*. – Nikdy nehovor nikdy. *Perro ladrador, poco mordedor*. – Pes, ktorý breše, nehryzie. *Hierba mala/bicho malo nunca muere*. – Zlá bylina nevyhynie. *Barriga llena corazón contento*. – Láska ide cez žalúdok.

- idiómy a obrazné pomenovania spojené s/so:
  - ľudským telom, napríklad: *pillarse los dedos, poner la oreja, echar un ojo, meter las narices, hablar por los codos, tener entre ceja y ceja, echar mano a alguien, mirar a alguien por encima del hombro, pasarse el día mano sobre mano, hacer la vista gorda, ir con pies de plomo, tomar el pelo a alguien, no tener un pelo de tonto, no tener pelos en la lengua, costar un ojo de la cara, cara de pocos amigos, no tener pies ni cabeza, de boca en boca,*
  - profesiami, napríklad: *fumar como un carretero, tener letra de médico, comer como un cura, ser el cuento de la lechera,*
  - národnosťami a inými kultúrami, napríklad: *hacerse el sueco, tener puntualidad británica, hacer el indio, ser cabeza de turco, despedirse a la francesa, ser cuento chino – lo que me dices es cuento chino,*
  - ľudskými vlastnosťami, napríklad: *ser un bombón, tener mala leche, temblar como un flan, ser un pelota, ser como un demonio, ser más feo que Picio,*
  - číslami: *buscarles tres pies al gato, estar a dos velas, estar más solo que la una, cantar las cuarenta, contar hasta diez, de mil amores, como dos y tres son cinco,*
  - domácnosťou, napríklad: *tirar la toalla, tirar de la manta, estar por los suelos, empezar la casa por el tejado, consultarlo con la almohada,*
  - zvieratami, napríklad: *ser el patito feo, estar como una cabra, ser un burro, ser una tortuga, ser un zorro, ser una hormiguita, ser un moscón, ser un camello, ser un canguro, pez gordo, lágrimas de cocodrilo, haber gato encerrado, carne o piel de gallina, estar de un humor de perros,*
  - farbami, napríklad: *quedarse blanco del susto, dar en el blanco, quedarse en blanco, pasar la noche en blanco, estar sin blanca, verlo todo negro, dinero negro, ser la oveja negra, una persona gris, ponerse rojo, estar en números rojos, chiste verde, poner verde, príncipe azul,*
  - zvláštnymi slovami spojenými so zvukom, napríklad: *estar piripi; hacer las cosas al tuntún; dar un patatús; ni fu, ni fa,*
  - písmenami, napríklad: *de la a a la zeta, al pie de la letra, no entender ni jota, ser el abecé, ser un cero a la izquierda,*
  - inými idiomatickými a hovorovými výrazmi, napríklad: *no dar ni golpe, tener mala pata, meter la pata, dar la lata a alguien, echar/dormir la siesta, tener resaca, pillar a alguien, reírse a carcajadas, estar como unas castañuelas, estar al caer, no es para menos, estar como un fideo.*

6. ILUSTRATÍVNA ŠPECIFIKÁCIA – JAZYKOVÉ PROSTRIEDKY

Žiak na úrovni C1 je skúseným používateľom jazyka. Je schopný komunikovať ľahko a spontánne. Má rozsiahlu slovnú zásobu a dokáže si vybrať vhodný výraz pre svoj komunikačný zámer. Bez väčšieho úsilia produkuje jasný, gramaticky správne postavený prehovor, ktorý ilustruje efektívne využívanie jazykových štruktúr. Žiak na úrovni C1 má zvládnuté všetky jazykové prostriedky na nižších komunikačných úrovniach. Dôsledne udržiava vysoký stupeň gramatickej presnosti, omyly sú zriedkavé a je ťažké ich identifikovať (upravené SERR, 2013, s. 115). Žiak okrem využívania jazykových štruktúr a komunikačných stratégií dokáže používať javy, ktoré sú v jazyku komplexné a výnimočné. Nižšie uvedená špecifikácia jazykovej zložky predmetu uvádza príklady jazykových javov, ktoré sa do značnej miery vyskytli aj na nižších komunikačných úrovniach a sú rozšírené o javy špecifické pre úroveň C1.

Nasledujúce príklady ilustrujú funkcie jazykových prostriedkov. Príklady uvádzané pri jednotlivých gramatických javoch zdôrazňujú funkčnosť gramatických štruktúr. Z toho dôvodu príklady slúžia len na ilustráciu.

6.1 ZVUKOVÁ STRÁNKA JAZYKA

Žiak má autentickú výslovnosť štandardnej španielčiny a dokáže/ovláda:

- prihliadať na dĺžku samohlások a uvedomiť si, že rozdiel medzi krátkou a dlhou samohláskou nie je v španielčine taký výrazný ako v slovenčine, kde má dĺžka významovo-rozlišovaciu schopnosť,
- intonačne správne vyslovovať *palabras agudas, llanas, esdrújulas*: *carácter > caracteres*
  - palabras agudas: *país* [pajís], *corazón* [korasón], *amor* [amór],
  - palabras llanas: *árbol* [árbo], *adulto* [adúlto], *volumen* [volúmen],
  - palabras esdrújulas: *máquina* [mákina], *políglota* [políglota], *dámelo* [dámelo],
  - palabras sobresdrújulas: *cuéntamelo* [kuéntamelo], *ágilmente* [áchilmente],
- vyslovovať v slovách *hiát* (napríklad: *caótico, día, fluir*) a *diftong* (napríklad: *agua, puerta, aire*),
- rozlišovať a správne vyslovovať všetky hlásky španielskej abecedy,
- rozlišovať význam slov, keď hlásky španielčiny nadväzujú tesne jedna na druhú (napríklad: *el heno/helena, en ojo/enaja, como las aves/como la sabes*),
- správne intonačne vysloviť rozkazovacie, zvolacie a opytovacie vety,
- rozdiely medzi intonáciou v spontánnom ústnom prejave a pri čítaní textu,
- všetky 3 podstatné mená, ktoré menia prízvuk v množnom čísle: *carácter/caracteres, régimen/regímenes, espécimen/especímenes*,
- väčšinu slov, v ktorých sa pripúšťa dvojité prízvukovanie (napríklad: *cardiaco/cardíaco, pabílo/pábilo, olimpiada/olimpíada, austriaco/austriaco*),
- slová, v ktorých má prízvuk významovo-rozlišovaciu schopnosť slova (napríklad: *aún-ešte/aun-dokonca, aj, más-viac/mas-ale, dé-dajte/de-od, z*),
- pauzy a vie ich správne umiestniť v svojom jazykovom prejave: *Los chicos (//) que estudian (//) aprobarán. Coge el cuchillo // se acerca a ella // se oye un grito // y // se acaba el capítulo.*

6.2 GRAFICKÁ STRÁNKA JAZYKA (PRAVOPIS)

Žiak dokáže písať tak dobre, že jeho písomný prejav nevyžaduje použitie slovníka, taktiež ani jeho kontrolu a tiež dokáže/ovláda:

- správne rozdeľovanie väčšiny španielskych slov (napr.: *ins-tru-men-to*, *in-no-var*, *cui-do*),
- správne pravidlá písania interpunkčných znamienok v španielčine: čiarka (,), dvojbodka (:), bodkočiarka (;), úvodzovky (“----“), pomlčka (–), spojovník (-), tri bodky (...), zátvorky (), rozdeľovník (/), apostrof (- ‘),
- dvojité možnosti písania spoluhláskových skupín:
  - *ns* ako *ns/s* (preferuje sa písanie *ns*): *transferencia/trasferencia*, *transmitir/trasmitir*, *transcendental/trascendental*,
  - *ps* ako *ps/s*: *psiquiatra/siquiatra*, *psicoanálisis/sicoanálisis*,
  - *pt* ako *pt/t*: *septiembre/setiembre*, *séptimo/sétimo*,
- pravidlá písania veľkých písmen v španielčine:
  - v tituloch, priezviskách, v názvoch funkcií, inštitúcií, organizácií (napríklad: *el Museo del Prado*, *el Presidente de la República*, *los Borbones*, *los Escipiones*),
  - v slove *usted*, keď je použité ako skratka *Vd./Ud.* a taktiež aj v iných skratkách: *Sr.D.* – señor Don,
- správne napísať:
  - prízvuk v slovách zakončených na *-gogia*, *-gogía*, *-logía*, *-ígena*, *-ígeno*, *-ígera*, *-ígero*, *-giénico*, *-ginal*, *-gíneo*, *-ginoso*: (napríklad: *demagogia*, *pedagogía*, *tecnología*, *oxígeno*, *higiénico*, *original*, *vertiginoso*),
  - v slovesách koncovku *-ger*, *-gir*, *-gerar/ -jer*, *-jir*, *-jear* (napríklad: *proteger*, *surgir*, *exagerar/ ale: tejer*, *crujir*, *canjear*),
  - slová, v ktorých sa píše hláska *h* a slová od nich odvodené, v ktorých sa hláska *h* nepíše (napríklad: *huérfano/orfanato*, *hueso/óseo*, *huevo/oval*),
  - slová, ktoré majú predponu gréckeho pôvodu *hecto-*, *helio-*, *hema-*, *hemato-*, *hemi-*, *hemo-*, *hepta-*, *hetero-*, *hidr-*, *hidro-*, *higro-*, *hiper-*, *hipo-*, *holo-*, *homeo-*, *homo-*, *hagio-* (napríklad: *hematoma*, *hemisferio*, *hidratación*, *hipódromo*, *homogéneo*),
  - prízvuk v slovách:
    - *porque/porqué*: *Estudio español porque quiero trabajar en Chile./Quiero saber el porqué de tu retraso.*
    - *por qué/porqué*: *Me pregunto por qué habrá tardado tanto./Quiero saber el porqué de tu tardanza.*
    - *porque/por que*: *Estudio español porque quiero trabajar en Chile./Lucho por que estemos juntos.*
    - *demás/de más*: *¿Dónde están los demás?/María siempre habla de más./Mañana te informaré de más asuntos.*
    - *aún/ aun*: *Aún no ha llegado./Me rechazaron aun cuando tenía el mejor expediente.*
    - *cuánto, cuánta, cuántos, cuántas/cuanto*: *¡Cuánta gente!//Con esta dieta puedes comer cuanto quieras.*

- *cuál, cuáles/cual, cuales: ¿Cuál te gusta más?/Me dijo que no. Lo cual no me gustó nada.*

6.3 MORFOLÓGIA

Žiak dokáže dôsledne udržiavať vysoký stupeň gramatickej presnosti; jeho omyly sú zriedkavé a je ťažké ich identifikovať.

Člen

Žiak ovláda:

- používanie člena s inými slovnými druhmi ako podstatnými menami, ktoré zároveň substantivizuje: (napríklad: *El sí de la novia*. – Nevestin súhlas. *el porque* – dôvod),
- schopnosť člena substantivizovať aj vety (napríklad: *Las (personas) que necesitan ayuda, que la pidan*. – Tí, ktorí potrebujú pomoc, nech o ňu požiadajú.),
- použitie člena namiesto opakovania podstatného mena už raz vo vete spomenutého (napríklad: *Las chicas buenas van al cielo y las ~~chicas~~-malas a todas partes.*),
- používanie člena mužského rodu (určitý aj neurčitý) v jednotnom čísle pred podstatnými menami ženského rodu, ktoré sa začínajú na prízvukné *a-*, *ha-* (napríklad: *el hambre, el águila, el haya, el arma, el alba, el ave, el alma, el hacha, el Asia, el África*); pozná výnimky z tohto pravidla (napríklad: *La Haya, la Ana, la haz*); taktiež vie, že ak počiatočné *a-* nie je prízvukné, používa sa člen ženského rodu (napríklad: *la abeja, la abertura*),
- používanie určitého člena:
  - v prístavku (napríklad: *ustedes, los invitados*),
  - namiesto príslušného privlastňovacieho zámena (napríklad: *Encontró el reloj = su reloj.*),
  - pred titulmi a povolaniami, ak sa nejedná o oslovenie (napríklad: *El ingeniero no estará. El agente Serrano está enfermo, no va a venir hoy.*),
  - v niektorých ustálených väzbách (napríklad: *dar los buenos días/la bienvenida/la enhorabuena*),
  - pri krstných menách a priezviskách v množnom čísle (napríklad: *Los Garcías, Los Javieres, Los Asturias*),
  - pri prezývkach, pseudonymoch (napríklad: *En mi pueblo me llaman el Francés porque viví muchos años en Francia.*),
  - v spojeniach: *lo + prídavné meno/príslovka + que + sloveso* (napríklad: *¡Lo bien que he comido hoy! ¿Has visto lo mal que canta Alfredo? ¡Lo contenta que se puso Alicia cuando nos vio!*),
- používanie neurčitého člena:
  - vo vetách citovo zafarbených (napríklad: *¡Eres un pícaro!* – Ty si ale huncút!),
  - pred podstatnými menami vo funkcii doplnku rozvitých prídavným menom (napríklad: *Era una tía estupenda*. – Bola to vynikajúca teta.),

- s výrazom *tal* + *vlastné podstatné meno* (meno osoby), keď sa naznačuje, že nepoznáme osobu, o ktorej sa vyjadrujeme (napríklad: *Te busca un tal Armando Guerra. Ha preguntado por ti una tal Celia.*),
- pri metonymickom vyjadrení (napríklad: *Tiene un Picasso en su casa.* – obraz od Picassa),
- pri zdôrazňovaní nejakej kvality s podstatným menom alebo prídavným menom (napríklad: *Miguel y Mario ya tienen 20 años; están hechos unos hombres.*),
- so slovami *señor/señora/señores/señoras* + *podstatné meno* (napríklad: *Lucía es una señora abogada. Hemos traído de La Mancha unos señores melones.*),
- pri naznačení množstva, hlavne v zvolaciach vetách (napríklad: *¡Tengo un sueño terrible!* – veľká únava a chuť spať, *¡Pasamos un hambre!* – veľký hlad),
- vynechávanie člena:
  - pri doplnku bližšie neurčenom alebo pri mennom prísudku, ktorý označuje povolanie, národnosť, presvedčenie a pod. po slovesách *ser, elegir, nombrar, declarar* (napríklad: *Carlos fue nombrado presidente. La declararon zona catastrófica.*),
  - pri slovesách *conocer, escribir, entender, hablar, leer, saber* a pod. pred priamym predmetom (napríklad: *Conoce a mucha gente.*),
  - v spojeniach, ktoré sa javia ako idiómy: *estar de, ser de, hacer de, servir de, ir de* (napríklad: *estar/ir de vacaciones, hacer de camarero, estar de moda*),
  - v prístavku: *Valencia, tierra de naranjos; Madrid, capital de España.*,
  - v ustálených spojeniach a výrazoch (napríklad: *tener sed/razón, con frecuencia, hacer caso*).

Podstatné mená

Žiak ovláda/vie:

- rozdielny význam podstatných mien, ktoré akceptujú ženský aj mužský rod (napríklad: *el capital* – kapitál, *la capital* – hlavné mesto; *el cólera* – cholera, *la cólera* – hnev; *el cometa* – kométa, *la cometa* – šarkan, papierová hračka; *el cura* – farár, *la cura* – liečenie; *el frente* – front, *la frente* – čelo; *el guía* – sprievodca (osoba); *la guía* – sprievodca (kniha); *el orden* – poriadok, *la orden* – rozkaz; *el pez* – ryba, *la pez* – smola (živica); *el parte* – oznámenie, správa, *la parte* – časť, strana; *el pendiente* – náušnica, *la pendiente* – svah),
- podstatné mená, ktorými sa v mužskom rode vyjadruje predmet a v ženskom rode sa pomenováva jemu podobný alebo taký, ktorý je s ním v nejakom vzťahu (napríklad: *el banco* – lavica, *la banca* – lavička bez operadla; *el barco* – loď, *la barca* – čln, bárka; *el bolso* – mešec, kabelka, *la bolsa* – taška; *el cesto* – kôš, *la cesta* – košík, sieťka; *el físico* – fyzik, *la física* – fyzika; *el jarro* – džbán, *la jarra* – džbán so širokým hrdlom; *el hoyo* – jamka, dierka, *la hoya* – priekopa; *el ramo* – vetva, kytica, *la rama* – odvetvie; *el retórico* – rečník, *la retórica* – rétorika),
- rozlišovať podľa rodu, či sa jedná o názov stromu (mužský rod) alebo o príslušný plod (ženský rod): (napríklad: *el avellano* – lieska/*la avellana* – lieskový orech; *el cerezo* –

- čerešňa (strom), *la cereza* – čerešňa (plod); *el manzano* – jablňoň, *la manzana* – jablko;
el naranjo – pomarančovník, *la naranja* – pomaranč),
- podstatné mená s dvojakým rodom (napríklad: *el arte* – iba v jednotnom čísle, *las artes* – iba v množnom čísle; *el/la dote* – veno, výbava, *las dotes* – schopnosť, nadanie); *el/la mar*, *el/la azúcar* – akceptujú sa oba rody,
  - zmenu významu podstatných mien, podľa toho, či označujú jednu vec (mužský rod) alebo viacero vecí (ženský rod) (napríklad: *el leño* – jedno drevo/*la leña* – kopa dreva, *el madero/la madera*),
  - rod zložených podstatných mien (napríklad: *el altavoz*, *la bocacalle*, *el contraveneno*, *la enhorabuena*, *la medianoche*, *el paracaídas*, *el pararrayos*, *el salvavidas*, *el aguafiestas*, *el cienpiés*, *la hierbabuena*, *el picaflor*, *el quitasol*, *el sacacorchos*, *el saltamontes*, *el tapabocas*, *el trabalenguas*),
  - podstatné mená, ktorých pravopis sa v množnom čísle mení:
    - zmena koncového z→c: *pez/peces*, *lápiz/lápices*, *paz/paces*, *altavoz/altavoces*,
    - strata dĺžňa v množnom čísle: *atún/atunes*, *andén/andenes*, *alacrán/alacranes*, *autobús/autobuses*, *delfín/delfines*, *camión/camiones*, *inglés/ingleses*, *marqués/marqueses*),
    - zmena koncového y→i v množnom čísle: *hippy/hippies*, *Jersey/jerséis*, *whisky/whiskies*, *espray/espráis*,
  - podstatné mená, ktoré:
    - majú iba tvar jednotného čísla: (napríklad: *el caos*, *la eternidad*),
    - majú iba tvar množného čísla, ale označujú len jednu vec (napríklad: *los alicates* – kliešte, *las tijeras* – nožnice, *los esponsales* – zásnuby, *los anteojos* – okuliare, *las afueras* – okolie, *las cercanías* – blízke okolie, *las cosquillas* – šteklenie),
    - menia význam slova v množnom čísle: (napríklad: *la esposa* – manželka, *las esposas* – putá; *el servicio* – služba, *los servicios* – toalety; *el trabajo* – práca, *los trabajos* – útrapy; *el celo* – úsilie, *los celos* – žiarlivosť; *el resto* – zostatok, *los restos* – rozvaliny; *el anteojo* – ďalekohľad, *los anteojos* – okuliare),
  - prevzaté podstatné mená, ktoré sa končia na spoluhlásku, ale tvar množného čísla tvoria pripojením -s: (napríklad: *pub/pubs*, *chat/chats*, *chip/chips*, *airbag/airbags*, *récord/récords*, *cómic/cómics*, *club/clubs*, *póster/pósters*, *máximo/máximums*, *ultimátum/ultimátums*, *fan/fans*),
  - tvorenie množného čísla zložených podstatných mien (napríklad: *el/los espantapájaros*, *el/los cortaplumas*, *el/los rompehielos*, ale: *el salvoconducto* – *los salvoconductos*, *la bocacalle* – *las bocacalles*, *el correveidile* – *los correveidiles*),
  - podstatné mená prebraté z iných jazykov, ktoré majú nepravidelné tvorenie množného čísla: *carnet/carné/carnés*, *meeting/mitin/mítines*, *club/clubes*, *standard/estándar/estdares*.

Prídavné mená

Žiak ovláda:

- pravidlá a význam skrátenej podoby prídavného mena *grande*→*gran* (*gran* = vynikajúci, skvelý, výborný (prenesený význam), *un gran éxito* – veľký úspech; *es una gran cosa* –

- to je veľká vec; ale v superlatíve sa nikdy nekráti: *el más grande problema* – najväčší problém),
- pravidlá postavenia prídavných mien pred podstatným menom:
    - s poetickým významom: *la suave brisa*, vyjadrenie obdivu: *la bella princesa*,
    - po výrazoch *mucho, poco, pequeño, vario, otro, buen(o), malo*,
    - pred predložkou *de* v slovnom spojení s podstat. menom: *un pequeño detalle de mi tía*,
    - v ustálených slovných spojeniach: *bellas artes, sagrada familia*,
  - rozdielny význam prídavných mien v použití so slovesami *ser* a *estar* (napríklad: *ser aburrido* – byť nudný povahovo/ *estar aburrido* – momentálny stav, nudiť sa; *ser atento* – byť milý/*estar atento* – dávať pozor; *ser blanco* – byť biely, farba/*estar blanco* – byť bledý; *ser despierto* – byť inteligentný/*estar despierto* – nespať, bdieť; *ser listo* – byť šikovný, inteligentný/*estar listo* – byť pripravený; *ser verde* – byť zelený, farba/*estar verde* – byť nezrelý, málo pripravený; *ser vivo* – byť čulý, aktívny/*estar vivo* – byť nažive),
  - zmenu významu prídavných mien v inverznom postavení: *una tía pobre* – chudobná teta/*una pobre tía* – nešťastná teta; *el día santo* – sviatočný deň/*todo el santo día* – celý deň; *el físico mismo* – sám fyzik, osobne/*el mismo físico* – ten istý fyzik; *un hombre triste* – zarmútený človek/*un triste hombre* – bezvýznamný človek; *mi piso nuevo* – môj nový byt/*mi nuevo piso* – môj ďalší nový byt; *informaciones ciertas* – zaručené, isté informácie/*ciertas informaciones* – nejaké informácie),
  - tvorenie absolútneho superlatívu pomocou predpôň:
    - v knižnom a publicistickom štýle: *extra-, sobre-, super-* (napríklad: *superinteligente, sobrehumano*)
    - v hovorovom štýle: *re-, requete-* (napríklad: *rebueno, requetebueno*)
  - slová, od ktorých sa nedá utvoriť absolútny superlatív:
    - ich význam to neumožňuje: *campesino*,
    - sú zakončené na *-uo*: *oblicuo*,
    - majú prípony vyjadrujúce zmenšenie alebo zväčšenie: *chiquito*,
  - nepravidelné tvorenie superlatívu pomocou prípony *-ble*: *amable – amabilísimo*,
  - používanie prídavných mien v tvare: *tener/haber+ mucho de/bastante de/algo de/poco de/nada de + prídavné meno* (*Pepe tiene poco de simpático y bastante de pesado. Esta novela no tiene nada de original. Hay algo de maternal en esa mujer.*),
  - používanie prídavného mena so slovami *todo, toda* (napríklad: *El paquete llegó todo roto. Las paredes se pusieron todas sucias con las obras.*),
  - tvorenie zložených prídavných mien (napríklad: *ojinegro, sordomudo, malpensado*),
  - zložené prídavné mená, ktoré bližšie označujú farebný odtieň: *gris perla* (svetlošedá), *azul turquesa* (tyrkysová), *azul marino* (tmavomodrá),
  - použitie prídavného mena, ktoré má význam príslovky: *Viste lindo. Anda ligero. Escribe muy bonito. Crece fácil. Dale fuerte.*

Zámená

Žiak ovláda:

- použitie osobných zámen v Latinskej Amerike: tzv. *el voseo*,
- postavenie a písanie ukazovacích zámen:
  - pri posmešnom a škodlivom vyjadrení sa: *Esta es una lista.*,
  - v pozícii za podstatným menom v zvolaniach *qué + podstatné meno*: *¡Qué hombre este! ¡Qué tiempos aquellos!*,
- použitie a význam neurčitých zámen *cierto* (pred podstatným menom znamená akýsi, istý; za podstatným menom má význam zaručený, nepochybný), *cualquiera/cualesquiera, quienquiera/ quienesquiera*,
- leísmo, loísmo a láismo v španielčine a jeho nesprávne používanie vie nahradiť správnym tvarom (napríklad: *Al caballo le mataron después de la carrera.* – správne: *Al caballo lo mataron después de la carrera. A Julio lo ofrecieron trabajo el año pasado.* – správne: *A Julio le ofrecieron trabajo el año pasado. Hoy es el cumpleaños de Gloria y no la he comprado nada.* – správne: *Hoy es el cumpleaños de Gloria y no le he comprado nada.*),
- význam vzťahných zámen v spojkovom alebo bezspojkovom použití:
  - ktoré sa vzťahujú na osoby alebo veci: *el/la/lo/los/las que; el/la/lo cual; los/las cuales*,
  - ktoré sa vzťahujú iba na osoby: *quien, quienes*,
  - ktoré vyjadrujú vlastníctvo: *cuyo/a/os/as*,
  - ktoré vyjadrujú množstvo: *cuanto/a/os/as*.

Číslovky

Žiak ovláda:

- krátenie základnej číslovky *veintiuno* pred podstatným menom alebo prídavným menom: *veintiún euros*,
- pravopis v zložených číslovkách: *dieciséis, veintidós, veintitrés, veintiséis, ...*,
- používanie člena pri základných číslovkách pri vekových údajoch: *Se fue a los treinta años.* – Odišiel v tridsiatke.,
- tvorenie prísloviak od radových čísloviek: *primeramente*,
- násobné číslovky utvorené:
  - z latinských čísloviek: *doble/duplo, triple/triplo, cuádruple/cuádruplo, quintuplo, séxtuplo, séptuplo, décuplo, céntuplo*,
  - s výrazom *veces tanto*: *seis veces tanto* – šesťnásobný, šesťkrát taký,
- zlomkové číslovky od 11 vyššie, ktoré sa tvoria pomocou prípony *-avo*: *un onzavo/onceavo* – 1/11, *dos veinteavos* – 2/20,
- podielovú číslovku *sendos/sendas*: *Pedimos sendas tazas de té.* – Pýtali sme po šálke čaju.
- základné matematické výrazy súvisiace s číslovkami: (napríklad: *la cifra árabe/romana* – arabská/ rímska číslica, *la fracción/el quebrado* – zlomok, *los números pares/impares* – párne/nepárne čísla, *la raya de la fracción* – zlomková čiara, *el numerador* – čitateľ,

el denominador – menovateľ, *la coma* – desatinná čiarka, *la adición/la suma* – sčítanie, *la sustracción/la resta* – odčítanie, *la multiplicación* – násobenie, *la división* – delenie).

Slovesá

Žiak dokáže/ ovláda:

- správne vyčasovať ktorékoľvek sloveso a vytvoriť správne všetky jeho gramatické kategórie (osoba, číslo, čas, spôsob, rod),
- slovesá, v ktorých sú prípustné dva tvary minulého prídavia
  - skupina, kde oba tvary sú slovesá používané v zložených časoch – 1. tvar minulého prídavia je tvorený pravidelne, 2. tvar minulého prídavia nepravidelne: *freír – freído/frito, imprimir – imprimido/impreso, proveer – proveído/provisto*;
  - skupina, kde 1. tvar minulého prídavia je tvorený pravidelne, 2. tvar nepravidelne, tento tvar sa nepoužíva ako sloveso, ale iba ako prídavné meno: *atender – atendido/atento, abstraer – abstraído/abstracto, bendecir – bendecido/bendito, consumir – consumido/consunto, convencer – convencido/convicto, corregir – corregido/correcto, despertar – despertado/desperto, difundir – difundido/difuso, elegir – elegido/electo, eximir – eximido/exento, extender – extendido/extenso, fijar – fijado/fijo, insertar – insertado/inserto, hartar – hartado/harto, manifestar – manifestado/manifiesto, recluir – recluido/recluso, prender – prendido/preso, soltar – soltado/suelto, sujetar – sujetado/sujeto, sustituir – sustituido/sustituto, teñir – teñido/tinto, torcer – torcido/tuerto*;
- správne použiť jednoduchý budúci čas (futuro imperfecto) pri vyjadrení:
  - prekvapenia: *¿Será posible que te haya tocado la lotería?*,
  - námietky: *Será muy listo pero... A ti te dará igual, pero a mí no.*,
  - rozkazu do budúcnosti: *Harás lo que te diga.*,
- správne použiť zložený budúci čas (futuro perfecto):
  - pri vyjadrení námietky alebo protikladu v minulosti: *Habrá estudiado mucho pero... A ti te habrá dado igual, pero a mí no.*,
  - ak sa ním vyjadruje význam *espero que, no creo que, confío en que* (napríklad: *Habrás dejado el paquete sobre la mesa./Espero que hayas dejado el paquete sobre la mesa.*),
  - v zápornom kontexte v minulosti: *¿No me habré olvidado de algo/nada?*,
- správne použiť jednoduchý podmieňovací spôsob (condicional simple) pri vyjadrení námietky alebo odmietnutia v minulosti: *Sería muy listo pero... A ti te daría igual, pero a mí no.*,
- správne použiť zložený podmieňovací spôsob (condicional compuesto) pri vyjadrení námietky v minulosti voči inej minulosti: *Habría estudiado mucho pero no hizo el examen... A ti te habría dado igual, pero a mí no.*,
- správne použiť:
  - konjunktív prítomného času v samostatných vetách pri vyjadrení zlého prania s urážlivou, hanlivou nuansou: *Así te lleves un buen susto.*,
  - konjunktív/indikatív po výrazoch: *es verdad, es seguro, es/está claro, está visto, es cierto, es evidente, es obvio, es patente, es manifiesto, es indiscutible, es indudable*,

está demostrado, dar a entender, dar la impresión (la sensación) de, dar(se) la coincidencia (la circunstancia, el hecho) de, darse cuenta de, caer en la cuenta de, hacerse la ilusión (la idea) de, dejar entrever (ver, notar), ser consciente de, estar convencido de, estar seguro de, me (te, le, ...) consta, que conste, se ve, se conoce, resulta (resultó, ...), pasa (pasó, ...), sucede (sucedió, ...), ocurre (ocurrió, ...), para mí que (= creo, pienso), ...; es bueno, es malo, es mejor, es peor, es fácil, es difícil, es conveniente, es necesario, es raro, es curioso, es extraño, es milagroso, está bien, está mal, es probable, es improbable, es posible, es imposible, es útil, es inútil, es suficiente con, es estupendo, es magnífico, es maravilloso, es esencial, es imprescindible, es sorprendente, es natural, es justo, es injusto, es lógico, es razonable, es ridículo, es estúpido, es terrible, es una barbaridad, es horroroso, es preciso, es un fastidio, es una lata, es una pena, es una suerte, es una ventaja, es una coincidencia, es un disparate, es una bobada, es una tontería, es una locura, es una lástima, es mentira, es hora de, va siendo hora de, es un castigo, es un honor, es normal, no hay derecho a, más vale, vale/merece la pena, tener interés en, me (te, le, ...) interesa, no hay (la menor) posibilidad (esperanza, oportunidad, ...) de, que suerte, hace falta, conviene, basta, puede ser, dar pena (alegría, tristeza, gusto, rabia, vergüenza,...), estar temeroso de, estar temiendo, estar decidido a, estar acostumbrado a, estar dispuesto a, estar encantado de, estar maravillado de, estar sorprendido de, estar encantado de, estar contento de, estar orgulloso de, estar ilusionado con, estar satisfecho de, estar pendiente de, ser partidario de, por mí que (= no me importa, no me interesa), a mí que (= quiero, deseo, ...),

- konjunktív/oznamovací spôsob (indikatív) vo vedľajších vetách príslovkových: časových, podmienkových, spôsobových, porovnávacích, prístupkových, výsledkových (dôsledkových), miestnych, príčinných a účelových,
- konjunktív/oznamovací spôsob vo vedľajších vetách vzťažných,
- konjunktív minulého času v samostatných vetách pri vyjadrení prítomnosti, minulosti alebo budúcnosti:
  - s negatívnym významom: *Así tuviera que volver a hacerlo.*,
  - v zvolaciach vetách v spojení *quién* + 3.osoba singuláru pri vyjadrení nerealizovateľného želania: *Quién tuviera tus años.*,
- konjunktív zloženého minulého času, v prípade, keď nahrádza zložený budúci čas v indikative pri vyjadrení pravdepodobnosti použijúc v zápore slovesá vyjadrujúce názor, mienku: *Pienso que se habrá quedado dormido.* ale: *No pienso que se haya quedado dormido.*,
- neurčité slovesné tvary:
  - neurčitok:
    - v samostatnom postavení: *¡Descansar/haber descansado tres meses!*,
    - v opytovacích vetách: *¿Decirle yo lo que pienso? Ni loco.*,
    - ako nezhodný prívlastok: *su deseo de marcharse/deseoso de verte*,
    - vo vzťažných vetách: *Tengo un problema que resolver.*,
    - ako podstatné meno: *el deber conyugal, el cantar de los pájaros*,

- menej známe a používané slovesné väzby s neurčitkom: *acabar por, deber de, haber de, haber que, estar a punto de, venir a, estar para, estar por, echar (se) a, llegar a, darle a uno por, quedar en, meterse a, romper a* (napríklad: *Se echó a dormir en la tumbona. Rompe a hervir. Jorge llegó a terminar la carrera después de muchos años en la universidad. Como había tantas discusiones inútiles en la tertulia, acabó por no asistir más.*),
- prechodník:
  - v samostatnom postavení – zvolanie: *¡Siempre protestando por todo! ¡Qué de gente comprando en las rebajas!*,
  - v opytovacích vetách: *¿Yo pidiéndole perdón? Ni loco.*,
  - ako časť prísudku: *Sus ojos mirándome con esa pena me conmovieron.*,
  - ako doplnok: *Me pidieron perdón cantando. Llegando yo, apareció él.*,
  - menej známe a používané slovesné väzby s prechodníkom: *ir, venir, llevar, quedar (se), dejar, salir, seguir, acabar, andar* (napríklad: *Anda haciendo el vago. La Semana Galega de Micología se viene desarrollando estos días en As Pontes.*),
- príchastie minulé:
  - v trpnom význame: *Este pueblo está maldito.*,
  - v samostatných zvolaciach vetách: *¡Encerrada en estas cuatro paredes!*,
  - menej známe a používané slovesné väzby s príchastím minulým: *dar por, llevar, andar, quedar, dejar, tener, verse* (napríklad: *Te tengo dicho mil veces que no saltes en la cama. El reloj está estropeado desde hace un año.*)

Príslovky

Žiak ovláda:

- tvorenie prísloviiek pomocou prípony *-mente*, ktorá sa pridáva k adjektívam v tvare absolútneho superlatívu: *lentísimamente, amabilísimamente, fortísimamente*,
- rozdiely medzi výrazmi: *aquí* (veľmi presne určené *tu*), *acá* (v blízkosti hovoriacej osoby), *ahí* (na tom mieste, presne lokalizovanom), *allí* (tam, miesto vzdialené prijímateľovi i podávateľovi), *allá* (menej presné tam, tam kdesi),
- vzťahné príslovky: *dondequiera* – kdekoľvek, *adondequiera* – kamkoľvek,
- výrazy vyjadrujúce pochybnosť: *acaso* – hádam, snád', azda, *quizá(s)* – snád', azda, *tal vez* – hádam, azda, možno,
- mnohé príslovkové výrazy spôsobu: napríklad: *a ciegas* – poslepiacky, *a la antigua* – po starom, *a tientas* – voslep, *a hurtadillas* – potajomky, *boca arriba* – horeznačky, *de repente* – zrazu, *de buena gana* – rád, *de paso* – mimochodom, *a propósito* – úmyselne, *sin razón* – bezdôvodne, *sin ton ni son* – bez ladu a skladu, *a regañadientes* – nerád, *a tontas y a locas* – bezhlavo, *a gatas* – štvornožky, *de pe a pa* – od bodu A do Z, *en fila india* – v zástupe za sebou.

Predložky

Žiak dokáže bez zjavnej námahy a dlhšieho premýšľania použiť správnu predložku a ovláda:

- zložené predložkové výrazy: *rumbo a* – smerom k, *con vistas a* – vzhľadom na, *conforme a* – podľa, *en torno a* – okolo, *pese a* – napriek niečomu, *en lo relativo a* – pokiaľ ide o,
- väčšinu predložkových slovných spojení (napríklad: (*perder*) *de vista* – (stratiť) z dohľadu, (*dormir*) *a pierna suelta* – (spať) dlho, (*pasar la noche*) *en blanco* – (stráviť) bezsennú noc, *dormir de un tirón* – spať celú noc, (*sacar*) *de quicio* – (dostať) do nervového vypätia, (*llorar*) *a lágrima viva* – (plakať) veľa, (*llover*) *a cántaros* – (pršať) veľa, (*hablar*) *por los codos* – (hovoriť) veľa, (*estar*) *para arrastrarse* – (byť) veľmi vyčerpaný, (*estar*) *en las nubes/babia* – (byť) duchom neprítomný/ mimo; *al azar* – náhodou, *a carcajadas* – na plné hrdlo, *a tontas y a locas* – bezhlavo, *a todo correr* – ozlomkrky, *a gatas* – štvornožky, *a tientas* – naverímboha, *en ayunas* – nalačno, *en un abrir y cerrar de ojos* – v okamihu, *por las buenas* – po dobrom, *por fuerza* – násilím),
- konštrukciu, ktorá vyjadruje bezprostrednú prípravu na činnosť *estar para* + *infinitív*: *Estábamos para irnos cuando empezó a llover a cántaros.*
- rozdielny význam použitia predložky *por* a *para* (napríklad: *El chico fue por/para la ciudad. Fue vendido por/para el artista. Dió mil pesetas por/para la colección. Están por/para terminar ahora. Es inteligente por/para su edad. Mi hermano trabajó por/para mí.*

Spojky

Žiak ovláda a správne používa:

- prirad'ovacie spojky: *con todo, aunque, no obstante, conque, luego, tan, tanto que, así que, por lo tanto, sin embargo, pero, a pesar de, más bien, menos, sino que, antes bien, al contrario, siquiera, si bien, esto es, es decir, o sea (que),*
- spojkové spojenia: *apenas...cuando, así...como, aunque...sin embargo, ni...ni, no sólo...sino, o...o, sea...sea, ya...ya, ora...ora* (napríklad: *Ora leía el libro, ora observaba por la ventanilla. Me da lo mismo, sea que llueva, sea que no. Apenas llegamos a casa cuando empezó a sonar el teléfono. Así Jorge como su padre ganaron bastante dinero invirtiéndolo en la bolsa. No sólo de pan vive el hombre, sino también del amor.*),
- podrad'ovacie spojky:
  - príčinné (causales): *porque, como, que, pues, pues que, puesto que, ya que, a fuerza de, dado que, debido a que, en vista de que, por miedo a que* (napríklad: *Lo recibí con todo gusto, pues me interesaba oír su opinión. No me sorprendió lo dicho, puesto que ya lo sabía.*),
  - miestne (de lugar): *donde, adonde, por donde, en donde, desde donde* (napríklad: *Yo caminaba hacia donde está el mar. Fui donde estaba tu hijo.*),
  - spôsobové (de modo): *como, según, conforme, como si, de la manera que, por suerte que, de modo que* (napríklad: *Rellenamos las actas según dicen las normas. Encontré a Juan como si estuviera enfermo.*),
  - účelové (finales): *porque, para que, a fin de que, de modo que, con objeto que* (napríklad: *Siempre hay que mantenerse mentalmente activo, a fin de superarse permanentemente. Planificaron todo cuidadosamente con el fin de que nada fuera a fallar.*),

- časové (temporales): *cuando, apenas, mientras, en cuanto, siempre que, después que, hasta que, tan pronto como* (napríklad: *Comenzó a llover cuando estaba llegando a mi casa. Trataré de llegar a mi casa antes de que comience a llover.*),
- dôsledkové (consecutivas): *pues, luego, conque, así que, de modo que, por eso, así pues, es decir, esto es, o sea, por esto, por lo tanto, por consiguiente, de (tal) manera que* (napríklad: *El profesor está que va a pegar un puñetazo de un momento a otro. Lo hizo de tal manera que nos asustamos.*),
- prípustkové (concesivas): *aunque, a pesar de que, y eso que, si bien* (napríklad: *Aunque tuviera todo el oro del mundo no me casaría con él.*),
- podmienkové (condicionales): *si, como, ya que, siempre que, con tal que, dado que, una vez que* (napríklad: *Como no hagas lo que te digo, te castigaré. Te acompañaré al cine con tal que dejes de llorar.*),
- porovnávacie (comparativas): *como si, cual si, como que, de esta manera* (napríklad: *Es como si fuera un extraterrestre.*),
- infinitív, indikatív a konjunktív po spojkách:
  - *antes de, después de + infinitív/después de que + indikatív/antes de que, después de que + konjunktív* (napríklad: *Antes de actuar mido las consecuencias. Llámame después de que llegues.*),
  - *para, con el objeto de, con el fin de ... + infinitív/ para que, con el objeto de que, con el fin de que + konjunktív* (napríklad: *Dialogan con el objetivo de mantener la paz.*),
  - *tan pronto como, cuando, en cuanto, hasta que, siempre que, mientras (que) + indikatív/ konjunktív* (napríklad: *Tan pronto como sale de trabajo viene a casa.*),
  - *a pesar de + infinitív/ a pesar de que + konjunktív* (napríklad: *A pesar de tener problemas siempre está de buen humor.*),
  - *hasta que + indikatív/ konjunktív* (napríklad: *Vivirán con sus padres hasta que tengan la mayoría de edad.*),
  - *aunque, por más que, por mucho que + indikatív/ konjunktív* (napríklad: *Por mucho que quiera, no lo podré hacer.*).

Citoslovce

Žiak je schopný správne vyjadriť v ústnom i v písomnom styku širokú škálu citových zážitkov a vôľových prejavov použijúc citoslovce:

- citové: (napríklad: *¡arriba!* – Do toho!, *¡bah!* – Ach, čo!, *¡ca!* – Ale kdeže!, *¡caramba!* – Dočerta!, *¡cáspita!* – Doparoma!, *¡huy!* – Juj!, *¡huf!* – Ach!, *¡puf!* – Fuj!, *¡quia!* – Čože!, *¡válgame dios!* – Nedajbože!),
- vôľové (napríklad: *¡alerta!* – Pozor!, *¡alto!* – Tak dost!, *¡arre!* – Hijó!, *¡chitón!* – Pst!, *¡chis!* – Pst!, *¡dale!* – Tu máš!, *¡pío-pío!* – Pi-pi!),
- zvukomalebne (napríklad: *cataplum* – bum-bác, *clic clac* – klip-klop, *glu-glu* – žblnk, *opa* – hop, *tintín* – cing, *zas* – bác).

6.4 SYNTAX

Žiak dokáže správne usporiadať slová vo vete, dokáže správne urobiť morfosyntaktický rozbor viet a vytvoriť ich schému (určiť vetné členy, typy viet podľa obsahu, členitosti a zloženia) a tiež dokáže:

- správne vytvoriť vetu, v ktorej sa narúša pravidelnosť vetnej stavby a dochádza k jej modifikácii:
  - s vynechaným podmetom: *La de los padres es una gran responsabilidad. El de María tiene mucha amistad con el hijo de Luisa.*,
  - s osamostatneným vetným členom: *Ordenador, tengo uno viejo.*,
  - namiesto otázky sa použije prívlastková syntagma: *Interesado en cómo es tu trabajo.*,
- vytvoriť vetu, v ktorej sloveso je vo funkcii podmetu: *El cantar de los pájaros alegra el espíritu.*,
- správne použiť vo vete slovné spojenie *más + prídavné meno/príslovka*: *una casa más linda* (= muy linda),
- správne použiť výrazy spojené so slovnými spojeniami *la mar de, la tira de* pri vyjadrení veľkého množstva, kvantity: *Había la mar de gente en la fiesta de Luis.*,
- vytvoriť vetu s pomocnými slovesami, tzv. slovesno-menné vety: *Las puertas estarán abiertas por el portero a las 10. El libro fue escrito por mí.*,
- vytvoriť vety s oboma prípustnými tvarmi trpného prídavného: *Este pueblo está maldito./Este pueblo ha sido maldecido.*,
- vo vete nahradiť použitie trpného prídavného prídavným menom: *Ha sido limpiado./Está limpio.*,
- správne použiť v podradovacích súvetiach neurčité slovesné tvary v prísudkovej časti vety: *La vi bajar del autobús.* (neurčitok), *La vi bajando del autobús.* (prechodník), *El corredor llegó a la meta aclamado por el público.* (trpné prídavné),
- vo vete správne použiť sloveso *ser*:
  - s prídavným menom, ktoré vyjadruje správanie: *Ha sido muy amable al invitarme.*,
  - bez prídavného mena: *Querer es poder.*,
- vo vete správne použiť sloveso *estar*:
  - s predložkou *por* a *para*: *Está para salir./Están por salir.*,
  - so spojkou *que*: *Está que arde.*,
  - s prídavným menom, keď sa jedná o ohraničenú alebo krátkodobú vlastnosť: *Has estado muy amable al invitarme. Ayer estuviste muy amable.*,
- vo vete použiť priamy predmet:
  - s prechodným alebo neprechodným slovesom: *Su padre la pegó./ Su padre le pegó.*,
  - rozvitý iným vetným členom: *Eligieron a Luis presidente. / Considero a Luis poco preparado para ese trabajo.*,
  - použijúc leísmo: *El libro que me dejaste le leí en vacaciones.*,
- vo vete použiť nepriamy predmet:
  - použijúc laísmo alebo loísmo: *La dije que viniera. Lo dije que viniera.*,

- viacnásobný: *Dieron la niña a una familia catalana.*,
- správne vytvoríť vety s alternáciou neurčitku a vyčasovaného slovesa pri slovesách porozumenia a prosby: *Creí morirme./Creí que me moría. Dijo vivir en Zaragoza./Dijo que vivía en Zaragoza. Rogó al público guardar calma./Rogó al público que guardara calma.*,
- správne vytvoríť vzťazné vety používajúc vzťazné zámená:
  - *que*: *Este es el informe que creo que nos pidió.*,
  - *a/con/de... + quien/quienes*: *Ese es el amigo con quien fui a España.*,
  - *a/con/de... + el/la/los/las que*: *Esta es la casa de (la) que te hablé. Llegaron tus primos, con los que nos contábamos muchos chistes.*,
  - *lo que*: *Eso es más de lo que necesitamos.*,
  - *a/con/de... + cuyo/a/os/as + podstatné meno*: *Este es el libro cuya traducción no me gusta nada.*,
  - *cuando/en que*: *¿Recuerdas la noche cuando/en que nació nuestro hijo?*,
  - *cuanto/a/os/as + podstatné meno*: *Luisa me prestó cuantos (libros) tenía.*,
  - *quien/quienes/el/la/los/las que*: *Quien/ el que dice eso no sabe lo que dice.*,
  - *donde, adonde*: *Donde tú vives no hay nada. La playa de Laredo, adonde fuimos el año pasado, es una de las mejores en España.*,
  - *como*: *Como tú cantas, no canta nadie.*,
  - *cuyo/a/os/as + podstatné meno*: *Jacinto, cuyo cumpleaños es el martes, quiere dar una fiesta este sábado.*,
  - *a/con/de... + el/la cual alebo los/las cuales*: *Alicia, con la cual ya has hablado, no quiere ayudar.*,
- správne vytvoríť príslovkové vety:
  - časové:
    - so spojkami *antes de/después de/al + neurčitok* (napríklad: *Antes de sacar el carné de conducir me saldrán canas. Se fue antes de gritar a alguien. Al no saber nada, no pudo responder. En verano siempre damos un paseo después de cenar.*),
    - pri vyjadrení budúcnosti so spojkami *antes (de) que/después (de) que + konjunktív prítomného času* (napríklad: *Antes de que (él) pueda decir nada, (yo) presentaré mi dimisión. Antes de que me saque el carné de conducir me saldrán canas. Después de que terminemos este proyecto presentaré mi dimisión.*),
    - pri vyjadrení minulosti so spojkami *antes de que/después de que + konjunktív imperfekta* (napríklad: *Me fui antes de que ellos pudieran decir algo. Yo sabía que Julio se deprimiría después de que lo dejara su novia.*),
    - so spojkami *cuando, en cuanto, en el momento en que, tan pronto como, apenas, siempre que* pri vyjadrení momentu (času) realizácie hlavného deja (napríklad: *Siempre que llueve se inunda el sótano. Te devolveré el dinero tan pronto como pueda.*),

- so spojkami *cuando, en cuanto, en el momento en que, tan pronto como, apenas, siempre que* + *oznamovací spůsob* pri vyjadrení bežne vykonávaných činností v prítomnom alebo minulom čase (napríklad: *Cuando llueve me pongo triste. Me levanté en el momento en que sonó el despertador.*),
- so spojkami *cuando, en cuanto, en el momento en que, tan pronto como, apenas, siempre que* + *konjunktív* pri vyjadrení činností v budúcnosti (napríklad: *Esto lo haré cuando yo quiera. Llámame apenas llegues a casa esta noche.*),
- so spojkou *mientras* + *oznamovací spůsob/konjunktív* (napríklad: *Escucho música mientras trabajo. Seguiré trabajando mientras tenga salud.*),
- v podmienkovom význame: *Me quedaré, mientras haya dinero suficiente. Siempre que tú también estés conforme, acepto la propuesta.*,
- so spojkami *a medida que, conforme, según* + *indikatív/konjunktív* + *gerundio* (napríklad: *A medida que vas /vayas leyendo te vas /irás dando cuenta.*),
- s výrazmi *desde que/hasta que* + *oznamovací spůsob* (napríklad: *Nunca me acosté hasta que no escribo mi diario. Lucy era tremenda, hasta que no discutía con Javi no paraba. No he visto a Rafa desde que se fue a Japón.*),
- s výrazom *hasta que* + *konjunktív*, ak sa dej vzťahuje na budúce deje (napríklad: *No pararé hasta que me devuelvan mis cosas.*),
- s výrazom *hasta* + *neurčitok* na vyjadrenie konečného stavu deja, ktorý sa dosiahol v minulosti alebo budúcnosti (napríklad: *Estuvimos de vacaciones hasta gastarnos todo el dinero. No pararé hasta conseguir ingresar en la policía.*),
- miestne:
  - keď sa vyjadrujeme o niečom konkrétnom alebo známom so spojkou *donde* v spojkovom spojení: *de donde/desde donde* (*bod odchodu*), *para donde/hacia donde/por donde* (*smer*), *adonde/hasta donde* (*cieľ*), *donde/en donde* (*umiestnenie*) + *oznamovací spůsob* (napríklad: *Roberto, para un momento donde está la tienda de Rosario. A ver si llegamos hasta donde nace el río. Ahí arriba es donde tenemos que llegar.*),
  - keď sa vyjadrujeme o niečom bližšie neurčenom alebo neznámom so spojkou *donde* v spojkovom spojení: *de donde/desde donde* (*bod odchodu*), *para donde/hacia donde/ por donde* (*smer*), *adonde/hasta donde* (*cieľ*), *donde/en donde* (*umiestnenie*) + *konjunktív* (napríklad: *Ve por donde te indique el GPS. Es mejor alojarse donde haya conexión a Internet. Para donde veas un sitio libre.*),
- *spůsobové*:
  - keď sa vyjadrujeme o niečom konkrétnom alebo známom so spojkou *como/según* + *oznamovací spůsob* (napríklad: *Marcos cocina como cocinaba su madre.*),
  - keď sa vyjadrujeme o niečom bližšie neurčenom alebo neznámom so spojkou *como/según* + *konjunktív* (napríklad: *Supongo que la haría según le dijera su padre.*),

- s konštrukciou *como si* + *konjunktív imperfekta/pluskvamperfekta* v podmienovacom význame (napríklad: *Lo hace como si no tuviera ni idea. Parece como si tuviera ganas de jugar. Actuaba como si hubieran ganado las elecciones.*),
- príčinné:
  - so spojkami v tvare: *porque/ya que/puesto que/como/gracias a que/es que/que* + *oznamovací spôsob* (napríklad: *Te perdono porque te quiero. Ya que insistís, os acompañaré. No pasamos frío, gracias a que teníamos mucha leña. Salgo un rato, que tengo que comprar unas cosas. Tienes manchada la camisa. – Es que he estado arreglando el coche.*),
  - so spojkou v zápore v tvare: *no es que* + *konjunktív* na negáciu príčiny (napríklad: *No comes. ¿No te gusta la comida? – No es que no me guste, es que no tengo hambre.*),
  - v záporných vetách so spojkou (solo) *porque* + *konjunktív* na vyjadrenie toho, že sa daná odpoveď neakceptuje ako dostatočne odôvodnená (napríklad: *No quiero verte. ¡Vete! – No me voy a ir sola porque tú lo digas.*),
  - s možnosťou inverzného postavenia viet v súvetí so spojkami *a causa de que, gracias a que, por culpa de que* (napríklad: *A causa de que él se ha negado, tengo que hacerlo yo./Tengo que hacerlo yo, a causa de que él se ha negado. Gracias a que conduce muy bien, el coche no volcó./El coche no volcó gracias a que conduce muy bien. Por culpa de que no deja el tabaco tose sin parar./Tose sin parar por culpa de que no deja el tabaco.*),
  - so spojkou *como*, ktorá sa používa aj ako podmienková spojka (napríklad: *Como no me pagues, te llevo a la cárcel. Como llegues tarde, te quedarás sin comida.*),
  - s *konjunktívom prítomného času* na vyjadrenie prítomnosti alebo budúcnosti (napríklad: *¿Haces algo el domingo? ¿Salimos? – No, gracias. No es que vaya a hacer algo, es que prefiero quedarme en casa.*),
  - s *konjunktívom predprítomného času* na vyjadrenie predprítomného deja (napríklad: *Te has olvidado de mi cumpleaños? – No es que me haya olvidado, es que estoy sin blanca.*),
  - s *konjunktívom imperfekta* na vyjadrenie minulého času alebo keď pred ním stojí sloveso v podmienovacom spôsobe (napríklad: *No lo hice porque me lo pidiera Julia. Jamás haría algo así solamente porque me lo pidiera alguien.*),
  - so spojkou *por* v tvare: *por* + *neurčitok/prídavné meno/podstatné meno/zámeno* (napríklad: *Eso te pasa por no haber elegido un buen abogado. Tuvieron que echarlo por vago.*),
- účelové:
  - v rozkazovacom význame v tvare: *rozkaz, que* + *konjunktív* (napríklad: *Ven aquí, que te vea bien. Habla bajo, que no se despierten los niños.*),
  - so spojkou *para* (napríklad: *El resultado, para ser sinceros, no ha sido bueno. Yo, para variar, me abstengo.*),

- so spojkou *para que* (napríklad: *Es obligatorio, para que te dejen pasar, llevar DNI. Díselo, para que, en cuanto lo sepa, informe al jefe.*),
- so spojkami v tvare: *a, para, con ánimo de, a fin de, con el fin de, con la finalidad de, con (la) idea de, con la intención de, con el propósito de + neurčitok*, ak sa v súvetí nachádza ten istý podmet (napríklad: *Yo solo lo hago con ánimo de ayudar. Hemos alquilado una casa en la Sierra con idea de pasar allí los fines de semana.*),
- so spojkami v tvare: *a, para, a fin de, con el fin de, con la finalidad de, con idea de, con la intención de, con el propósito de + que + konjunktív*, ak sa v súvetí nachádzajú dva rôzne podmety (napríklad: *He preparado las preguntas con el propósito de que Pedro haga el informe.*),
- konjunktív prítomného času na vyjadrenie prítomnosti alebo budúcnosti: *He escrito mis memorias con el fin de que sepáis cómo se vivía cuando yo era joven. Van a subir los impuestos con la intención de que mejore la economía.*,
- konjunktív imperfekta na vyjadrenie minulosti alebo po slovese v tvare podmienovacieho spôsobu: *Lo hice con idea de que él lo viese.*,
- podmienkové:
  - so spojkou *si*, keď uvádza nepriamu otázku (napríklad: *Un campesino salió un día al campo con su hijo Toribio para ver si el trigo estaba ya maduro.*),
  - ak sa dá nahradiť konjunktív imperfekta alebo konjunktív pluskvamperfekta indikatívom (napríklad: *Si por casualidad mañana estuviera/estoy bien, te aviso. Si hubieras llegado/ llegas un minuto antes, habrías visto toda la escena.*),
  - reálne v prítomnosti alebo budúcnosti v tvare: *(VV) si + prítomný čas/predprítomný čas → (HV) budúci čas alebo oznamovací spôsob prítomného času/rozkazovací spôsob alebo podmienovací spôsob* (napríklad: *Si nieva este invierno, habrá mucha agua en verano. Si ha llegado con José, hazlo pasar.*),
  - reálne v minulosti, alebo vyjadrujúce možné podmienky v minulosti (naznačujú, že vždy, ak sa podmienka splnila, prišli dôsledky) v tvare: *(VV) si + impekfectum/jednoduchý minulý čas → (HV) impekfectum/jednoduchý podmienovací spôsob* (napríklad: *Antes, si se trabajaba, se vivía bien. Si te vieron, te dirían algo, supongo.*),
  - so spojkou *como* pri vyjadrení obavy pred neželanou podmienkou alebo pri vyjadrení vyhrážky v tvare: *como + konjunktív + oznamovací spôsob* (napríklad: *Como me dé plantón, se va a enterar. Como me echen del trabajo, no sé qué voy a hacer.*),
  - pri vyjadrení upozornenia, vyhrážky alebo sľubu v tvare:
    - *rozkazovací spôsob + y/que + jednoduchý budúci čas alebo oznamovací spôsob prítomného času* (napríklad: *Tú acaba la carrera y/que yo te busco empleo. Llárame otra vez tonto y verás.*),
    - *rozkazovací spôsob + o/que + oznamovací spôsob prítomného času* (napríklad: *Cállate o/que no te lo cuento.*),

- v tvare, ktorý nahrádza podmienkovú spojku *si*: *con* + *neurčitok* + *oznamovací spôsob prítomného času/ podmieňovací spôsob* (napríklad: *Con comer menos, adelgazas/adelgazarías. =Si comes menos...*),
- hypotetické, nereálne:
  - v prítomnom čase v tvare: *si* + *konjunktív imperfekta* + *podmieňovací spôsob* (napríklad: *Si fueras más joven, tendrías más posibilidades de encontrar empleo. = ty však nie si mladý.*),
  - možné v budúcnosti, ale málo pravdepodobné v tvare: *si* + *konjunktív imperfekta* + *podmieňovací spôsob* (napríklad: *Si Jacobo tuviera más paciencia, sería mejor profesor. = v súčasnosti nie je trpezlivý a nepredpokladá sa, že v budúcnosti to bude iné*),
  - málo pravdepodobné, ale s konkrétnymi dôsledkami, ak by sa podmienka zrealizovala v tvare: *si* + *konjunktív imperfekta* + *imperfektum oznamovacieho spôsobu* (napríklad: *Si me ofrecieran el puesto, lo aceptaba. = je málo pravdepodobné, že mi tú prácu ponúknu*),
  - v minulosti, ktoré sa nezrealizovali alebo bolo nemožné ich zrealizovať:
    - s dôsledkom do prítomnosti v tvare: *si* + *konjunktív pluskvamperfekta* + *jednoduchý podmieňovací spôsob* (napríklad: *Si hubierais reservado mesa, mañana podríamos ir a cenar a Casta Luz. = nerezervovali ste*),
    - s dôsledkami v minulosti v tvare: *si* + *konjunktív pluskvamperfekta* + *zložený podmieňovací spôsob/konjunktívpluskvamperfekta vo forme -ra* (napríklad: *Si hubiera conocido antes a Elena, seguramente nos habríamos casado. =ale som ju vtedy nepoznal; Si hubieses sido más joven, hubieras tenido más posibilidades de encontrar trabajo.*),
    - so spojkami v tvare: *siempre que/con tal de que/con la condición de que/a condición de que/ a menos que (=si no)/a no ser que (=si no)/salvo que (=si no)/sin que (=si no)... + konjunktív* (napríklad: *Puedes usar mi diccionario con tal de que me lo devuelvas. Voy a preparar la comida a no ser que queráis comer fuera. Me quedaré con Mónica, salvo que prefiera estar sola.*),
    - s prechodníkom (napríklad: *Comiendo más despacio engordarás menos.*),
- dôsledkové:
  - so spojkami v tvare: *por eso/o sea que/así que/así pues/conque/de manera que/de forma que/de modo que/por (lo) tanto/por consiguiente consecuentemente, consiguientemente... + oznamovací spôsob/rozkazovací spôsob* (napríklad: *La empresa está en crisis, por eso no nos suben el sueldo. Todo estaba destruido; consecuentemente, tuvimos que irnos de allí. Tenéis que estar en la estación dentro de 10 minutos, conque daos prisa. Deberías hacer las paces con Mercedes, de manera que llámala tú primera.*),
  - so spojkami v tvare: *de un modo/de tal modo/de una forma/de tal forma/de una manera/de tal manera... + oznamovací spôsob* (napríklad: *Llovió de tal manera que se anegaron los campos. Me miró de tal forma que parecía que no me conocía de nada.*),

- so spojkami v tvare: *tanto/tan poco/tan* + *prídavné meno/* alebo *tan* + *príslovka/* alebo *tanto, tanta, tantos, tantas* (+ *podstatné meno*)/ *tan poco, tan poca, tan pocos, tan pocas* (+ *podstatné meno*)... + *que* + *oznamovací spôsob* (napríklad: *Hay tan poca gente que no creo que se celebre el curso. Llegaron tan tarde que no pudieron entrar al concierto. Habla tanto que nos aburre a todos.*),
- v tvare: *un/una/unos/unas* + *podstatné meno* + *que* + *oznamovací spôsob* (napríklad: *Hace un frío que no se puede salir.*),
- v tvare: *lo* + *bastante/suficientemente* + *prídavné meno* + *como para* + *neurčitok/como para que* + *konjunktív* (napríklad: *Soy lo bastante sensato como para poder ir solo. Eres lo suficientemente adulta como para que nadie te diga lo que tienes que hacer.*),
- **prípustkové:**
  - na vyjadrenie skutočnej udalosti so spojkami v tvare: *aunque/a pesar de que/a pesar de (lo) que/aun cuando/pese a que/por más que/por más* + *podstatné meno* + *que/por mucho que...* + *oznamovací spôsob* (napríklad: *A pesar de que se han hecho cambios, la economía no mejora. Por más consejos que le doy, no logro que cambie. Pese a que escribe bien, ese escritor no vende mucho.*),
  - na vyjadrenie hypotetickej skutočnosti alebo prezentovanej hovoriacim ako hypotetická, hoci je skutočná, so spojkami v tvare: *aunque/ a pesar de que/a pesar de (lo) que/ aun cuando/ pese a que/ por más que/por más* + *podstatné meno* + *que/por mucho que...* + *konjunktív* (napríklad: *A pesar de que se hicieran cambios, la economía no mejoraría. Por más consejos que le den, no cambiará. Aunque hubiera frenado, no habría evitado el accidente.*),
  - v tvare: *por mucho/a/os/as/ por poco/a/os/as/* + *podstatné meno* + *que* + *konjunktív*; *por muy poco que* + *konjunktív*; *por muy* + *prídavné meno/príslovka...* + *que* + *konjunktív* (napríklad: *Por mucha gente que haya, no hay más de cincuenta personas. Por pocos libros que tenga, tengo más de mil. Por temprano que salieran, no salieron antes de las ocho.*),
  - v tvare: *si bien/si bien es cierto que* + *oznamovací spôsob* (napríklad: *Si bien es cierto que lo he dicho yo, no quería ofender.*),
  - v tvare: *así/porque* + *konjunktív* = *aunque* (napríklad: *No ayuda, así se lo rueguen.*),
  - v tvare: *ni aunque* + *konjunktív* (napríklad: *Ni aunque me lo regalaran usaría yo ese coche.*),
  - v tvare: *con el/la/los/las* + *podstatné meno*; *con la de* + *podstatné meno* v množnom čísle; *con lo* + *prídavné meno/príslovka* + *que* + *oznamovací spôsob* (napríklad: *Con lo listo que es y no logra encontrar trabajo. Con el viento que hace y queréis salir y dar un paseo.*),
- **porovnávacie:**
  - pri porovnávaní s prídavnými menami alebo príslovkami:
    - keď porovnávame dve rovnaké vlastnosti v tvare: *tan* + *prídavné meno/príslovka...* + *como el/la/los/las* + *que* + *veta/como* + *veta* (napríklad:

Este árbol no está tan sano como el que planté ayer. No llegaron tan pronto como dijeron.),

- keď má jedna substancia vyšší stupeň vlastnosti ako druhá v tvare: *más + prídavné meno alebo príslovka/mejor... + que + el/la/los/las + que + veta/de + lo que + veta/de lo + prídavné meno alebo trpné prídavné* (napríklad: *Hoy he llegado más tarde que ayer. Es más temprano de lo que pensaba. Este libro es mejor que el que te dio Cristina.*),
- keď má jedna substancia nižší stupeň vlastnosti ako druhá v tvare: *menos + prídavné meno alebo príslovka/peor... + que + el/la/los/las + que + veta/de + lo que + veta/de lo + prídavné meno alebo trpné prídavné* (napríklad: *Esta solución es peor que la que tú sugieres. Julio es menos tímido de lo que yo creía.*),
- pri porovnávaní so slovesami:
  - keď porovnáваме dve rovnaké vlastnosti v tvare: *sloveso + tanto... + como + veta/como el/la/los/las + que + veta* (napríklad: *Yo sé tanto como los que han aprobado. Come tanto como duerme.*),
  - keď má jedna substancia vyšší stupeň vlastnosti ako druhá v tvare: *sloveso + más/mejor... + de lo que + veta/de lo + prídavné meno alebo trpné prídavné/prídavné/que + el/la/los/las + que + veta* (napríklad: *Conduzco mejor que el que me enseñó. Ahora la gente vive más que antes. Siempre gastamos más de lo necesario.*),
  - keď má jedna substancia nižší stupeň vlastnosti ako druhá v tvare: *sloveso + menos/peor... + de lo que + veta/de lo + prídavné meno alebo trpné prídavné/prídavné/que + el/la/los/las + que + veta* (napríklad: *Llueve menos que hace un rato. Esta corbata vale menos que la que me han regalado. Me trataron peor de lo que esperaba.*),
- pri porovnávaní s podstatnými menami:
  - keď porovnáваме dve rovnaké vlastnosti v tvare: *tanto/a/os/as + podstatné meno... + como + veta/como + el/la/los/las + que + veta* (napríklad: *Este vino tiene tantos años como el que has traído. No vino tanta gente como esperábamos.*),
  - keď má jedna substancia vyšší stupeň vlastnosti ako druhá v tvare: *más + podstatné meno... + que + el/la/los/las + que + veta/de + el/la/los/las + que + veta/de lo que + veta/ de lo + prídavné meno alebo trpné prídavné/prídavné/de + el/la/los/las + prídavné meno alebo trpné prídavné* (napríklad: *Nos hacen trabajar más horas de lo acordado. Esta casa tiene más habitaciones que la que habéis comprado.*),
  - keď má jedna substancia nižší stupeň vlastnosti ako druhá v tvare: *menos + podstatné meno... + que + el/la/los/las + que + veta/de + el/la/los/las + que + veta/de lo que + veta/de lo + prídavné meno alebo trpné prídavné/prídavné/de + el/la/los/las + prídavné meno alebo trpné prídavné* (napríklad: *Hay menos gente de lo habitual. Tienes menos dinero que yo pelo.*),

- v tvare: *cuanto/a/os/as + más/menos + podstatné meno... + más/menos + podstatné meno/prídavné meno/príslovka* (napríklad: *Cuanto más dinero, más problemas. Cuantas más horas duermo, más cansado estoy.*).

6.5 INTERKULTÚRNE VEDOMOSTI

Žiak dokáže správne porozumieť menej používaným témam španielskej a hispánskej kultúry, napríklad:

- humoru, vtipu, komiksu, karikatúre,
- poverám, mýtom, legendám.

Žiak sa vie plynulo a primerane vyjadriť k nasledujúcim reáliám, ktoré sa týkajú života a kultúry Španielska a niektorých krajín Latinskej Ameriky (v rozsahu učebných osnov gymnázia):

- charakteristika krajiny:
  - fyzická a ekonomická geografia: národné parky, výnimočné prírodné úkazy, zvláštnosti,
  - administratíva,
  - skladba obyvateľstva,
  - náboženstvo,
- politická scéna:
  - systém vlády,
  - prehľad o súčasnom dianí v Španielsku a niektorých krajinách Latinskej Ameriky,
  - zahraničná politika,
- významé medzníky z histórie v časovej následnosti,
  - prehľad o literatúre a významných autoroch Španielska a Latinskej Ameriky,
  - významní predstavitelia kultúry Španielska a Latinskej Ameriky – filmové, hudobné, výtvarné umenie,
  - významé kultúrne a architektonické pamiatky,
  - významí vedci a vynálezcí,
  - gastronómia a stolovanie,
  - sviatky, významé dni a s nimi spojené zvyky a obyčaje,
  - významné mestá Španielska a Latinskej Ameriky,
  - vzdelávací systém,
  - sociálny systém,
  - prehľad masových médií.

Literatúra

ARROYO, M. a kol. *Prisma, consolida – C1*. Madrid: Editorial Edinumen, 2005. ISBN 84-95986-2005.

BEACCO, J.-C., *LES Dimensions culturelles des enseignements de langue*, Paris: Hachette éducation 2000. ISBN 2-01-155157-9.

VARELA CANO, D. P. a kol. 2009. *Pedagogická dokumentácia zo španielskeho jazyka. Úroveň B2*. Štátny pedagogický ústav: 2009. 74 s. ISBN 978-80-89225-94-1.

PEREZ, R. M., QUINTANA, L. *DELE C1*. Edelsa Grupo Didascalio, 2012. *Spoločný európsky referenčný rámec pre jazyky: učenie sa, vyučovanie a hodnotenie (Franko, Š: slovenský preklad)*. Bratislava : ŠPÚ, 2006. ISBN 80-58756-93-5. Revidované vydanie 2013.

Spoločný európsky referenčný rámec pre jazyky: učenie sa, vyučovanie a hodnotenie (Franko, Š: slovenský preklad). Bratislava : ŠPÚ, 2006. 252 s. ISBN 80-58756-93-5. Revidované vydanie 2013.

Inovovaný ŠVP pre gymnáziá so štvorročným a päťročným vzdelávacím programom; Jazyk a komunikácia; Druhý vyučovací jazyk, úroveň C1. Bratislava: ŠPÚ, 2015. Dostupné na internete: http://www.statpedu.sk/sites/default/files/dokumenty/inovovany-statny-vzdelavaci-program/druhy_vyucovaci_jazyk_uroven_c1_g_5_r.pdf